

**SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO**

Załącznik do Uchwały nr XL/788/13
Sejmiku Województwa Wielkopolskiego
z dnia 16 grudnia 2013 roku

**WIELKOPOLSKI PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU
PIECZY ZASTĘPCZEJ
DO 2020 ROKU**

Poznań 2013

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt „Koordynacja i współpraca na rzecz integracji społecznej Wielkopolski”
współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

NADZÓR MERYTORYCZNY NAD PROGRAMEM

Tomasz Bugajski
Członek Zarządu Województwa Wielkopolskiego

KOORDYNACJA PRAC NAD PROGRAMEM

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu
ul. Feliksa Nowowiejskiego 11
61-731 Poznań

Wojciech Zarzycki
Zastępca Dyrektora
Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej
w Poznaniu

oraz

Monika Zembrzycka
Aleksandra Krawczyk
Barbara Grenda

WSPÓŁPRACA

Marek Oziemkowski

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu,
Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Poznaniu

Zespół roboczy ds. opracowania Programu:

Banasiak	Joanna	Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Pile
Brambor-Nolka	Agnieszka	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim
Chruszcz	Romana	Towarzystwo Przywracania Rodziny - Poradnia Specjalistyczna Wspierania Rodziny "Pro Familia" w Poznaniu
Donke-Cieślewicz	Monika	Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu
Fajkiel	Jan	Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Wągrowcu
Filipczyk	s. Irena	Dom Opiekuńczo-Wychowawczy dla Dziewcząt im. Bł. Marii Karłowskiej w Poznaniu
Grześkowiak	Barbara	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Hercog	Andrzej	Stowarzyszenie "Dom Pomocna Dłoń" w Błońsku
Ignaszak-Janiak	Anna	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu
Kęcińska	Joanna	Komenda Miejska Policji w Poznaniu
Kicińska-Bartosia	Renata	Wielkopolski Ośrodek Adopcyjny w Poznaniu
Kilan	Urszula	Wielkopolski Ośrodek Adopcyjny w Poznaniu
Konarkowski	Jarosław	Biuro Kuratora Okręgowego Sądu Okręgowego w Poznaniu
Kopińska	Jolanta	Wielkopolski Ośrodek Adopcyjny w Poznaniu
Lasota	Marek	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu
Lisiak	Klaudia	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim
Matuszak	Alina	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Środzie Wielkopolskiej
Nikodemka	Karolina	Wielkopolski Ośrodek Adopcyjny Filia Leszno
Pawlikowska-Adamczak	Ewa	Sąd Rejonowy w Trzciance
Piaszczyńska	Magdalena	Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu
Pielichowska- Borysiewicz	Dorota	Dom Dziecka w Kórniku-Bninie
Pietrzak	Patryk	Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim - Wydział Zamiejscowy w Krotoszynie
Płuciennik	Elżbieta	Departament Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego
Podłużny	Marta	Instytut Małego Dziecka im. Astrid Lindgren w Poznaniu, Stowarzyszenie Pomocy w Problemach Życiowych w Poznaniu
Polaszewska-Nicke	Magdalena	ZERO-Pięć. Fundacja na rzecz zdrowia psychicznego małych dzieci w Poznaniu
Sienkiewicz	Teresa	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomyślu
Sochacka	Mariola	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kłecku
Sowula	Anna	Bonifraterski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Marysinie
Stachowiak	Maria	Pracownia Psychologiczno- Edukacyjna w Rogoźnie
Śledź	Mirostawa	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie
Urbaniak	Piotr	Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Poznaniu
Urbańczyk	Natalia	Wielkopolski Ośrodek Adopcyjny Filia Piła

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie do problematyki wspierania rodziny i pieczy zastępczej.....	5
II.	Charakterystyka wielkopolskiego systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej	15
III.	Strategia działania w ramach Wielkopolskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 roku	38
IV.	Ramy czasowe i finansowanie Wielkopolskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 roku	69
V.	Monitoring realizacji Programu	70

I. Wprowadzenie do problematyki wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Upływa już drugi rok od wprowadzenia w naszym kraju kluczowych dla funkcjonowania systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej zmian prawnych. Bogatsi jesteśmy tym samym o nowe doświadczenia, zarówno w pozytywnym, jak i negatywnym wymiarze. Okres ten poddał bowiem praktycznej weryfikacji nowe rozwiązania legislacyjne, wskazując tkwiący w nich potencjał, ale również ograniczenia. Codzienna praca w tym obszarze wymaga od nas jednak przede wszystkim wykorzystywania, dla dobra rodzin borykających się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i pochodzących z nich dzieci, istniejących możliwości, przy jednoczesnym usuwaniu występujących barier.

Początkiem tej drogi, o czym z całą pewnością należy wspomnieć, był 1 stycznia 1999r., kiedy to (podczas wprowadzania w Polsce jednocześnie czterech wielkich reform: administracyjnej, systemu ubezpieczeń społecznych, systemu opieki zdrowotnej oraz oświaty), krytykowany od dawna, lecz praktykowany przez długie lata, model instytucji sprawujących opiekę zastępczą stracił rację bytu i pojawiła się możliwość jego nowego zdefiniowania. Wtedy to właśnie opieka zastępcza wyłączona została z systemu oświaty i umiejscowiona w systemie pomocy społecznej. Tym samym, zadania z tego obszaru, realizowane do tej pory przez kuratorów oświaty, przekazane zostały starostom powiatów. Wiązało się to ze zmianami struktur pomocy społecznej. Na szczeblu powiatu pojawiła się w tym systemie nowa jednostka - powiatowe centrum pomocy rodzinie.

Celem tego, jak dzisiaj możemy powiedzieć, pierwszego etapu reformy, było (tak jak i aktualnie), prawidłowe funkcjonowanie rodziny, a rozdział ustawy o pomocy społecznej, w którym zawarte były normatywne podstawy wprowadzonych zmian otrzymał nazwę „Opieka nad rodziną i dzieckiem”. Świadomość konieczności zmian, zarówno pod względem ideologicznym, mentalnym, jak i strukturalnym funkcjonowania instytucji związanych z tak zwaną *opieką zastępczą*, występowała zarówno u wielu praktyków, jak i u części środowiska naukowego od lat. Problem niedostosowania tego systemu do występujących potrzeb sygnalizowano podczas spotkań branżowych oraz

w mediach. Rozwiązania stosowane w tej sferze w wielu krajach znacznie odbiegały od polskich doświadczeń. Polskie opóźnienie w kwestii związanej z reformą systemową opieki nad rodziną i dzieckiem osiągnęło wymiar prawie dwóch dekad w stosunku do krajów Europy Zachodniej, gdzie zmiany te były dokonywane w latach osiemdziesiątych ubiegłego stulecia. Polski system profilaktyki i opieki funkcjonujący w strukturach Ministerstwa Edukacji Narodowej oparty był na placówkach oświatowych (przede wszystkim szkole) i skupiony tylko na dziecku (nie wypracowane zostały mechanizmy pracy z rodzicami). Aspiracje Polski związane z przyjęciem do struktur unijnych, ale przede wszystkim nieefektywność i wysokie koszty ekonomiczne funkcjonowania rodzimego systemu opieki zastępczej sprawiły, że nie tylko profesjonaliści zajmujący się omawianą problematyką, ale także rządzący zainteresowali się wprowadzeniem znaczących zmian, wiążących się z osiągnięciem europejskich standardów.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie 1 stycznia 2012 roku i stanowić miała kolejny krok na drodze zapoczątkowanych w 1999 roku zmian, jest efektem kilkuletnich prac nad kreowaniem nowych rozwiązań w zakresie polityki rodzinnej państwa.

Diagnoza dotychczasowego funkcjonowania systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, w opinii twórców nowych rozwiązań prawnych w tym zakresie, budziła wiele wątpliwości i oceniana była raczej negatywnie. Zwracano przede wszystkim uwagę na¹:

- 1) niewystarczające wsparcie rodzin borykających się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi w środowisku, przy jednoczesnym ukierunkowaniu działań przede wszystkim na dziecko;
- 2) wzrost liczby dzieci przebywających w rodzinnych i instytucjonalnych formach opieki zastępczej (nadmierna łatwość umieszczania dziecka poza rodziną) oraz opieszałość w podejmowaniu decyzji co do dalszych ich losów;
- 3) brak zainteresowania gmin pracą z rodzinami w kryzysie, pod opieką których znajdują się dzieci (gminy nie odczuwały negatywnych konsekwencji wynikających z faktu umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej);
- 4) niedopasowany do potrzeb katalog rodzinnych form opieki zastępczej;

¹ Uzasadnienie do projektu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej str. 1-2 (druk sejmowy z 2010r. nr 3378)

- 5) duża liczba dzieci umieszczanych w instytucjonalnych formach opieki zastępczej;
- 6) brak kandydatów do pełnienia funkcji niespokrewnionych i zawodowych rodzin zastępczych;
- 7) brak odpowiedniego wsparcia rodzinnych form opieki zastępczej;
- 8) spory odsetek dysfunkcyjnych spokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych (częsta fasadowość ich funkcjonowania wynikająca z łatwości uzyskania wysokich świadczeń finansowych);
- 9) nastawienie w ramach polityki społecznej na niwelowanie skutków wynikających z dysfunkcji rodziny, a nie przeciwdziałanie ich wystąpieniu, z jednoczesnym stworzeniem mechanizmu pozwalającego na ocenę wynikających z tego oszczędności.

Uznano, że nowy system winien być odrębnym elementem polityki rodzinnej państwa, wymagającym własnego aktu prawnego. Na uchwaloną 9 czerwca 2011 roku ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej składają się zatem²:

- zasady wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- zasady funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej;
- zasady funkcjonowania instytucjonalnej pieczy zastępczej
- zasady udzielania pomocy w usamodzielnieniu pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej;
- zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- zasady postępowania adopcyjnego.

Każdy ze szczebli samorządu terytorialnego ma zatem przypisane w ramach tego aktu prawnego specyficzne zadania z zakresu organizacji wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Domeną gminy jest więc profilaktyka oraz praca z rodziną. Na poziomie powiatu koncentruje się rodzinna piecza zastępcza, placówki opiekuńczo – wychowawcze oraz usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków. Samorząd województwa natomiast

² Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2013 roku poz. 135 z późniejszymi zmianami)

zobowiązany jest do prowadzenia regionalnych placówek opiekuńczo – terapeutycznych, interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych oraz ośrodków adopcyjnych, a także promocji nowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Ponadto, w ramach realizowanych zadań gminy zobligowane są do opracowania i realizacji 3-letnich programów wspierania rodziny, powiaty 3-letnich programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, a samorząd wojewódzki - programów dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, będących integralną częścią strategii rozwoju województwa.

Rozpoczynając od działań ukierunkowanych na wspieranie rodziny wskazać należy, iż mogą one być realizowane przez różne instytucje i podmioty działające w tym obszarze, placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające. Formy pracy z rodziną mogą przybierać postać konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, pomocy prawnej, a także usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych. Ponadto, możliwe jest organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, co może być realizowane w ramach grup wsparcia lub grup samopomocowych.

Kluczowym, nowym instrumentem wspierania rodziny jest asystent rodziny, zatrudniany przez kierownika jednostki organizacyjnej gminy, która organizuje pracę z rodziną lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania. Przydzielany jest on rodzinie na wniosek pracownika socjalnego skierowany do kierownika ośrodka pomocy społecznej, po wcześniejszym zdiagnozowaniu w rodzinie trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Asystent może w tym samym czasie prowadzić pracę z maksymalnie 20 rodzinami. Jego obowiązki nie mogą być łączone z wykonywaniem zadań pracownika socjalnego oraz prowadzeniem postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. Zadania asystenta rodziny koncentrują się przede wszystkim wokół opracowania i realizacji planu pracy z rodziną, który ma służyć poprawie jej funkcjonowania, wykorzystując w tym celu cały dostępny wachlarz profesjonalnych metod i środków.

Kolejnym narzędziem pracy z rodziną borykającą się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi są placówki wsparcia dziennego, które mogą być prowadzone w formie

opiekuńczej (koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze), specjalistycznej, a także pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

Nowym rozwiązaniem prawnym umożliwiającym podejmowanie działań naprawczych w omawianym zakresie jest rodzina wspierająca. Ma ona, przy współpracy asystenta, pomagać rodzinie w przezwyciężeniu trudności uniemożliwiających lub utrudniających właściwą realizację funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Realizować to zadanie mogą osoby z bezpośredniego otoczenia dziecka.

Duże zmiany nastąpiły w funkcjonowaniu systemu pieczy zastępczej. W jego ramach, jako pierwsze, wyodrębniono formy rodzinne, do których zaliczono: rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe i zawodowe (w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne) oraz rodzinne domy dziecka. Dopełnienie powyższego stanowią formy instytucjonalne, czyli placówki opiekuńczo – wychowawcze typu: socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego i rodzinnego; regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne oraz interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Zawodowe formy rodzinnej pieczy zastępczej nabyły prawo do czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem, w wymiarze 30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy. W tym okresie opieka nad dzieckiem powinna być powierzona rodzinie pomocowej, którą może być rodzina zastępcza niezawodowa, zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka, jak również osoby przeszkolone do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej. Podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa między starostą a rodziną pomocową.

Kolejną, nową formą wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej jest osoba do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, która może być zatrudniona przez starostę na wniosek rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Podmiotem koordynującym na poziomie powiatu funkcjonowanie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka (prowadzenie naboru i kwalifikowanie kandydatów, organizowanie szkoleń, zapewnianie pomocy i wsparcia, prowadzenie poradnictwa i terapii, dokonywanie okresowej oceny, organizowanie wolontariatu), jest

organizator rodzinnej pieczy zastępczej. Może nim być wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu zlecono realizację tego zadania. Jeżeli organizatorem jest powiatowe centrum pomocy rodzinie, tworzy się w jego ramach zespół do spraw pieczy zastępczej. Na terenie powiatu może działać więcej niż jeden organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

Pracownikiem, który w ramach organizatora udziela pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej oraz świadczy wsparcie pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej, jest koordynator rodzinnej pieczy zastępczej. Może on mieć pod opieką maksymalnie 30 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Podobnie jak w przypadku asystenta rodziny obowiązki koordynatora nie mogą być łączone z wykonywaniem zadań pracownika socjalnego oraz prowadzeniem postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat. W pierwszej kolejności wsparciem koordynatora powinny być objęte rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka nie posiadające co najmniej 2-letniego doświadczenia.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka na każde umieszczone dziecko przysługuje, po złożeniu we właściwym dla miejsca zamieszkania powiatowym centrum pomocy rodzinie wniosku, obowiązkowe comiesięczne świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania, którego wysokość zależy od typu rodzinnej pieczy zastępczej, dochodów dziecka, stanu jego zdrowia lub stopnia demoralizacji. Możliwe jest również ubieganie się o przyznanie świadczeń fakultatywnych związanych z dofinansowaniem do wypoczynku dziecka, pokryciem niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka lub kosztów wynikających z wystąpienia zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki. Rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa, a także prowadzący rodzinny dom dziecka mogą otrzymywać także środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego oraz przeprowadzenie niezbędnego remontu.

Instytucjonalną pieczę zastępczą stanowią przede wszystkim powiatowe placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniające dzieciom całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokajające ich niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne. Umożliwiają one również kontakt dziecka

z rodzicami i innymi osobami bliskimi i podejmują inne działania w celu powrotu dziecka do rodziny. Określony został nowy standard dotyczący liczby wychowanków w instytucjonalnej pieczy zastępczej. W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 wychowanków. Tym samym, nowopowstałe lub przekształcające się placówki mają lub będą miały kameralny charakter,

w porównaniu z dotychczasowymi instytucjonalnymi formami pieczy zastępczej. Starostowie mogą zapewnić wspólną obsługę ekonomiczno-administracyjną i organizacyjną prowadzonych placówek opiekuńczo-wychowawczych poprzez tworzenie centrów administracyjnych.

Innowacyjnymi formami instytucjonalnej pieczy zastępczej są placówki opiekuńczo-wychowawcze typu specjalistyczno-terapeutycznego, mające sprawować opiekę nad dziećmi o indywidualnych potrzebach, w szczególności z orzeczoną niepełnosprawnością oraz wymagającymi stosowania specjalnych metod wychowawczych i terapii. Ponadto, samorzady województwa mogą tworzyć regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne z przeznaczeniem dla dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji oraz interwencyjne ośrodki preadopcyjne dla dzieci do ukończenia pierwszego roku życia wymagających specjalistycznej opieki, która nie może być zapewniona w rodzinnej pieczy zastępczej.

Istotną zmianą dotyczącą funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych jest ograniczenie dotyczące wieku umieszczanych dzieci. Docelowo, od 1 stycznia 2020 roku w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego będą mogły przebywać tylko dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Umieszczenie w w/w placówkach dzieci poniżej tego wieku jest możliwe tylko w wyjątkowych przypadkach, na przykład, gdy przemawia za tym stan ich zdrowia lub dotyczy to rodzeństwa.

Do przeprowadzania kontroli jednostek instytucjonalnej pieczy zastępczej upoważnieni są wojewodowie, dokonujący tej czynności za pośrednictwem upoważnionych zespołów inspektorów.

Nowym zadaniem jest ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej (w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy) oraz rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, dokonywana przez organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. W instytucjonalnej pieczy zastępczej (z wyłączeniem placówek rodzinnych), oceny sytuacji umieszczonego dziecka dokonuje powołany w tym celu zespół do spraw okresowej oceny. W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oceny sytuacji dziecka dokonuje dyrektor w porozumieniu z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Po osiągnięciu pełnoletniości osoby przebywające w pieczy zastępczej, jeżeli uczą się, mogą pozostać za zgodą dotychczasowych opiekunów, maksymalnie do ukończenia 25 roku życia, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo placówce opiekuńczo-wychowawczej. Pełnoletni wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą, jeżeli trafili do niej na podstawie orzeczenia sądu, uprawnieni są do otrzymania pomocy finansowej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, oraz zagospodarowanie, a także pomocy o charakterze niefinansowym w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia. Osoba usamodzielniana zobowiązana jest do wskazania opiekuna usamodzielnienia oraz posiadania zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia. Przyznanie świadczenia na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie jest uzależnione od dochodu pełnoletniego wychowanka (nie powinien przekroczyć kwoty 1.200 zł).

Istotnej zmianie uległy zasady finansowania systemu pieczy zastępczej. Tak, jak przed 2012 rokiem wydatki związane z pobytem dziecka w pieczy zastępczej ponosi powiat pochodzenia dziecka, jednocześnie jednak wprowadzono odpowiedzialność finansową gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej. Tym samym, zobowiązana jest ona ponosić 10% wydatków na jego opiekę i wychowanie w pierwszym roku pobytu w pieczy zastępczej, 30% wydatków w drugim roku oraz 50% w trzecim roku i następnych latach. Za pobyt dziecka w pieczy zastępczej odpłatność solidarnie powinni ponosić rodzice. W przypadku braku możliwości uzyskania opłaty od rodziców dziecka przebywającego w instytucjonalnej pieczy zastępczej, ponoszą ją osoby dysponujące dochodem dziecka.

Zgodnie z przepisami, odpłatność za pobyt w pieczy zastępczej ponosić powinien również pełnoletni wychowanek jeżeli posiada dochód.

Prowadzenie procedur przysposobienia oraz przygotowanie osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka stało się wyłączną kompetencją ośrodków adopcyjnych. Mogą być one prowadzone przez samorząd województwa lub podmiot, któremu samorząd województwa zlecił na okres co najmniej 5 lat realizację tego zadania. Ośrodki adopcyjne wykonują swoje zadania nieodpłatnie.

Podsumowując, wskazać należy, że zawarte w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej uregulowania prawne służyć mają:

- utrzymaniu dzieci w ich środowisku rodzinnym poprzez poszerzenie zakresu działań profilaktycznych oraz ukierunkowanych na pracę z rodziną borykającą się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi;
- zapewnieniu dzieciom tego wymagającym opieki i wychowania przede wszystkim w rodzinnych formach pieczy zastępczej;
- rozwojowi rodzinnej pieczy zastępczej oraz wspierającego ją, w każdym obszarze, systemu;
- przekształcaniu placówek opiekuńczo – wychowawczych w niewielkie, kameralne formy instytucjonalne dla dzieci powyżej 10 roku życia, które z różnych powodów nie mogą przebywać w rodzinnych formach pieczy zastępczej;
- efektywniejszemu usamodzielnianiu wychowanków pieczy zastępczej;
- racjonalizacji postępowania adopcyjnego;
- zwiększeniu odpowiedzialności samorządów za kreowanie i realizację działań związanych ze wspieraniem rodziny i pieczą zastępczą.

Nowa rzeczywistość prawna w zderzeniu z praktyką zrodziła również dylematy, wśród których do najczęściej wskazywanych należą:

- wątpliwości co do realnych możliwości efektywnego wsparcia dysfunkcyjnych rodzin, wiążące się także z ograniczeniami finansowymi gmin w tym zakresie;
- nakładanie się zadań asystenta rodziny i pracownika socjalnego;
- brak odpowiednio wykwalifikowanych i przygotowanych kadr do wykonywania zawodu asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej;

-
- wątpliwości co do realnych możliwości wykorzystania rodzin wspierających (czy uda się takie znaleźć?);
 - oparcie istoty reformy pieczy zastępczej na bardzo trudnym do zrealizowania założeniu - umieszczanie wymagających zapewnienia opieki i wychowania dzieci przede wszystkim w rodzinnych formach pieczy zastępczej (gdzie mają znaleźć opiekę dzieci, dla których nie ma rodzin zastępczych, a nie będzie można ich skierować do placówek opiekuńczo-wychowawczych?);
 - brak faktycznych możliwości zredukowania liczby dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (nie wszystkie osiągnęły do tej pory standard 30 wychowanków);
 - wątpliwości co do realnych możliwości wykorzystania rodzin pomocowych (czy uda się znaleźć ich odpowiednią liczbę?);
 - ograniczone możliwości finansowe powiatów w zakresie zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz realizacji rozbudowanego systemu świadczeń fakultatywnych dla rodzinnych form pieczy zastępczej;
 - nierówne traktowanie pełnoletnich wychowanków umieszczonych w spokrewnionych rodzinach zastępczych i pozostałych formach rodzinnej pieczy zastępczej, w zakresie kryteriów stanowiących podstawę udzielanego wsparcia, tj. okresu pobytu w pieczy zastępczej (3 lata i rok);
 - problemy związane z dotrzymaniem określonych w ustawie terminów związanych z prowadzeniem procedury adopcyjnej.

Pojawiające się problemy nie powinny jednak działać demotywująco, lecz stymulować w jeszcze większym stopniu do podejmowania działań będących odpowiedzią na występujące lokalnie potrzeby w omawianym zakresie. Temu służyć ma również „Wielkopolski Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 roku”. Jego założenia odnoszą się bezpośrednio do związanych z rodziną, dziećmi i młodzieżą priorytetów „Strategii Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku”. Zatem realizacja poszczególnych jego elementów stanowić będzie również urzeczywistnienie przyjętych w szerszych ramach Strategii propozycji dotyczących omawianego obszaru.

Ponadto, działania związane z budowaniem systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej wpisują się w założenia dokumentu regionalnego pn. „Strategia 2020. Zaaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku”, dla którego „Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku” jest uszczegółowieniem w odniesieniu do polityki społecznej województwa.

II. Charakterystyka wielkopolskiego systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Punktem wyjścia do prac nad Programem było pozyskanie niezbędnej wiedzy na temat analizowanego zagadnienia na terenie województwa wielkopolskiego. Na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu firma Public Profits Sp. z o.o. przeprowadziła w 2012 roku badania, których efektem była „Diagnoza systemu pieczy zastępczej w Wielkopolsce”³.

Realizacja celu głównego badań, którym było wyznaczenie priorytetowych kierunków dla Wielkopolskiego Programu Wspierania Pieczy Zastępczej, związana była z czterema obszarami problemowymi:

- 1) opisem zadań podmiotów publicznych zaangażowanych w działanie systemu pieczy zastępczej;
- 2) charakterystyką współpracy podmiotów publicznych działających w systemie pieczy zastępczej w Wielkopolsce;
- 3) usystematyzowaniem wiedzy na temat zadań gmin, powiatów i samorządu województwa, wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 4) identyfikacją barier w prawidłowej realizacji tychże zadań przez wielkopolskie gminy, powiaty i samorząd województwa.

³ „Diagnoza systemu pieczy zastępczej w Wielkopolsce”. Badanie w ramach projektu pt. „Koordynacja na rzecz aktywnej integracji” współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Poznań 2012 r.

Badania obejmowały:

- analizę danych zastanych;
- badania ilościowe zrealizowane techniką wywiadów telefonicznych wspomaganych komputerowo (CATI) z przedstawicielami placówek opiekuńczo-wychowawczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz rodzin zastępczych;
- badania ilościowe zrealizowane techniką ankiety internetowej (CAWI), kierowanej do kadry kierowniczej jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (PCPR, OPS);
- wywiady pogłębione (IDI) z przedstawicielami samorządów, ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, wielkopolskich ośrodków adopcyjnych, sądów, służby zdrowia;
- panel ekspertów z obszaru wspierania rodziny i pieczy zastępczej z terenu Poznania i okolic;
- studium przypadku powiatu konińskiego – przykład dobrych praktyk wdrażania zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wnioski z badań „Diagnoza systemu pieczy zastępczej w Wielkopolsce” przedstawiają się następująco:

- system wsparcia rodziny i pieczy zastępczej na terenie Wielkopolski znajduje się w fazie budowy;
- pracownicy systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz rodziny zastępcze wysoko oceniają swoją znajomość nowych przepisów i pozytywnie oceniają podstawowe założenia dokonanych zmian legislacyjnych (zwłaszcza rodziny zastępcze dostrzegające możliwość skorzystania z nowych form wsparcia);
- opór związany z wdrażaniem nowych rozwiązań prawnych wynika przede wszystkim z braków środków finansowych na ich realizację;
- wątpliwości wzbudza ponadto możliwość realizacji niektórych zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, co wynika przede wszystkim z:
 - rozszerzenia zadań gmin bez wskazania źródeł ich finansowania (przede wszystkim ograniczone możliwości zatrudnienia asystentów rodziny),

- niejednoznaczności niektórych zapisów ustawy oraz braku ciągłości rozwiązań prawnych,
 - niewystarczającej konsultacji dotyczącej projektu ustawy,
 - niewystarczającej liczby instytucji pieczy zastępczej (w szczególności rodzinnych) oraz braku kandydatów na rodziny zastępcze,
 - niewystraszającego przygotowania zawodowego asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
 - życzeniowego podejścia ustawodawcy do reintegracji dziecka z rodziną pochodzenia,
 - problemów organizacyjno-finansowych w dostosowaniu placówek opiekuńczo-wychowawczych do nowych standardów,
 - w dalszym ciągu dużej liczby dzieci wymagających zapewnienia opieki w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
 - wprowadzenia zasady uniemożliwiającej przyjmowanie do placówek dzieci poniżej 10 roku życia,
 - zasady ograniczającej możliwość rozdzielania rodzeństwa;
- choć nowe zawody - asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej - postrzegane są jako przydatne, a kwalifikacje wykonujących je osób oceniane są wysoko, dylemat dla części przedstawicieli systemu stanowi zasadność tworzenia nowych stanowisk pracy - kolejnych osób zobligowanych do kontaktu z rodziną (problem nakładania się zadań);
 - w I półroczu 2012 r. ponad 77% wielkopolskich gmin nie zatrudniało jeszcze asystentów rodziny (funkcjonowali oni przede wszystkim w miejsko-gminnych i miejskich ośrodkach pomocy społecznej);
 - instytucje pomocy społecznej na terenie Wielkopolski są zaangażowana w zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, prowadzą konsultacje i poradnictwo rodzinne, realizują programy profilaktyki uzależnień oraz aktywizację zawodową rodziców;
 - pracownicy OPS i PCPR dostrzegają problemy związane z efektywnością aktywizacji zawodowej rodziców oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

-
- placówki wsparcia dziennego działają niestety przede wszystkim w miastach powyżej 50 tys. mieszkańców;
 - Wielkopolska w zestawieniu wszystkich województw zajmuje 4 miejsce pod względem liczby rodzin zastępczych;
 - dostrzegalna jest tendencja wzrostowa liczby wielkopolskich rodzin zastępczych, jak i umieszczonych w nich dzieci;
 - najliczniej reprezentowane są rodziny zastępcze spokrewnione (przebywa w nich również najwięcej dzieci), następnie - niezawodowe oraz zawodowe;
 - od 2011 roku zauważalny jest wzrost liczby dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych zawodowych;
 - dynamika wzrostu liczby rodzin zastępczych jest wyższa, niż placówek opiekuńczo-wychowawczych;
 - za rodzinnymi formami pieczy zastępczej przemawia, w ocenie przedstawicieli systemu, możliwość indywidualnego podejścia do dziecka oraz realizowania w prawidłowy sposób funkcji socjalizacyjnych przez rodziny zastępcze, a w przypadku rodzin spokrewnionych – możliwość utrzymywania więzów rodzinnych;
 - wśród pojawiających się mankamentów rodzinnych form pieczy zastępczej wskazuje się dominującą niekiedy u kandydatów motywację finansową, mniejszą możliwość nadzoru niż w przypadku instytucjonalnej formy pieczy, a w przypadku rodzin spokrewnionych - niebezpieczeństwo powielania błędów wychowawczych;
 - w I półroczu 2012 roku 40% wielkopolskich powiatów nie zatrudniało jeszcze koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
 - w zdecydowanej większości powiatów organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest powiatowe centrum pomocy rodzinie;
 - wysoko oceniane są szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze, choć jednocześnie sygnalizowana jest niewystarczająca ich liczba, zbyt wiele związanych z nimi formalności oraz brak możliwości zweryfikowania rzeczywistych kwalifikacji kandydatów do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej;
 - poważny problem stanowi niewystarczająca liczba rodzinnych form pieczy zastępczej, w szczególności rodzin zastępczych zawodowych;

-
- problem stanowi możliwość udzielenia wsparcia wolontaryjnego pieczy zastępczej, głównie ze względu na brak chętnych do tej formy niesienia pomocy oraz niewystarczające kompetencje wolontariuszy do pracy z rodzinami;
 - niewielka jest wiedza rodzin zastępczych na temat możliwości uzyskania wsparcia ze strony wolontariuszy, rodzin pomocowych oraz osób zatrudnionych do pomocy;
 - poważny problem dla powiatów stanowi niewystarczająca ilość środków na nowe formy wsparcia oraz świadczenia o charakterze zarówno obligatoryjnym, jak i fakultatywnym (np. osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, rodziny pomocowe, dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka w wieku od 6. do 18. roku życia, środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego, pokrycie niezbędnych kosztów związanych z remontem lub ze zmianą lokalu, pokrycie innych niezbędnych i nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka);
 - niekiedy rodzinom zastępczym brakuje specjalistycznego wsparcia w pracy z dziećmi głęboko zdemoralizowanymi;
 - poważny problem stanowi przedłużający się pobyt dzieci w pogotowiach rodzinnych (wynika to przede wszystkim z braku możliwości umieszczenia ich w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej);
 - nałożenie na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej obowiązku zgłaszania wszystkich dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego oceniane jest niejednoznacznie - z jednej strony wpływa to bowiem pozytywnie na uporządkowanie informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną przebywających w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka oraz daje możliwość prowadzenia postępowań adopcyjnych tam, gdzie jest to zasadne, z drugiej jednak, w wielu przypadkach (przede wszystkim dotyczących rodzin zastępczych spokrewnionych), wywołuje zaburzenie poczucia bezpieczeństwa dzieci i ich opiekunów;
 - w dokonywaniu oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej rzadko uczestniczy asystent rodziny (rzadko jest on przydzielony rodzinie dziecka), przedstawiciel sądu, psycholog oraz przedstawiciel ośrodka adopcyjnego;

-
- wzrasta nieznacznie liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych przy jednoczesnym spadku liczby ich wychowanków – dotyczy to zwłaszcza placówek typu interwencyjnego oraz socjalizacyjnego (placówki te przekształcają się zgodnie z wymogami w coraz bardziej kameralne – średnia liczba wychowanków to około 25);
 - dominują placówki typu socjalizacyjnego i rodzinnego;
 - problem stanowi umieszczanie dzieci z poważnymi problemami wychowawczymi w placówkach opiekuńczo-wychowawczych zamiast w placówkach specjalistycznych lub młodzieżowych ośrodkach wychowawczych;
 - w placówkach opiekuńczo-wychowawczych okresowej oceny sytuacji dziecka dokonuje się zgodnie z przepisami, nie rzadziej niż co pół roku;
 - rzadkim rozwiązaniem jest powoływanie w powiatach centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo – wychowawczych;
 - na terenie Wielkopolski brakuje:
 - placówek wsparcia dziennego,
 - interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych,
 - placówek specjalistycznych dla dzieci o zwiększonych potrzebach medycznych;
 - przedstawiciele służby zdrowia (w tym lekarze ginekolodzy-położnicy i lekarze rodzinni), deklarują znikomą znajomość nowych rozwiązań prawnych w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, co przekłada się na problemy w zakresie współpracy w tym zakresie;
 - poważnym problemem jest częsty brak pełnej informacji o dziecku, które trafia do pieczy zastępczej (w największym zakresie doświadczają tego rodziny zastępcze);
 - w ocenie przedstawicieli instytucji pieczy zastępczej obecnie funkcjonujące formy najlepiej radzą sobie z zapewnieniem dzieciom odpowiednich warunków materialnych, opieki zdrowotnej, edukacji oraz rozwoju umiejętności i zainteresowań, natomiast największy problem stanowi reintegracja z rodziną pochodzenia;
 - zarówno rodzinne, jak i instytucjonalne formy pieczy zastępczej korzystają z porad, konsultacji lub wsparcia terapeutycznego dla dzieci pozostających pod ich opieką (najczęściej rodziny zastępcze spokrewnione i zawodowe);

- pracownicy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej najwyżej spośród instytucji pieczy zastępczej oceniają placówki opiekuńczo-wychowawcze, a najniżej rodziny pomocowe (ze względu na niewystarczającą ich liczbę);
- nierozwiązany jest problem dowozu dzieci do rodzinnych lub instytucjonalnych form pieczy zastępczej w przypadku konieczności zapewnienia im opieki w sytuacjach interwencyjnych;
- powszechne wśród osób związanych ze wsparciem rodziny i pieczą zastępczą jest przekonanie, że dziecko umieszczone w pieczy zastępczej powinno jak najszybciej (jeżeli jest to możliwe) wrócić do swojej rodziny;
- jako przyczyny niewielkich szans dzieci przebywających w pieczy zastępczej na reintegrację z rodziną pochodzenia wskazuje się:
 - brak motywacji rodziców dziecka do zmiany dysfunkcyjnej sytuacji,
 - roszczeniową postawę rodzin biologicznych wobec rodzin zastępczych,
 - wzajemną niechęć rodzin biologicznych i rodzin zastępczych,
 - niechęć dzieci do kontaktów z rodziną biologiczną wynikającą z traumatycznych doświadczeń;
 - zbyt dużą odległość między placówką opiekuńczo-wychowawczą/rodziną zastępczą a rodziną biologiczną;
- najwyżej, przez instytucje wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, oceniana jest współpraca z organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, następnie z instytucjami oświatowymi oraz powiatowymi centrami pomocy rodzinie;
- najniżej, przez instytucje wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, oceniana jest współpraca z instytucjami pomocy społecznej (jako problem wskazuje się kwestie finansowe, brak zaufania i zrozumienia potrzeb, urzędowe podejście do spraw dziecka i jego rodziny, brak przygotowania pracowników pomocy społecznej do współpracy w zakresie pieczy zastępczej oraz brak zaangażowania), sądami (opieszałość, utrzymywanie dzieci w rodzinie biologicznej „na siłę”, urzędowe, bezosobowe podejście, nieznajomość prawa w zakresie pieczy zastępczej) oraz policją;
- dobrze oceniana jest współpraca z kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi przede wszystkim w zakresie prowadzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych;

- wszystkie ośrodki adopcyjne w Wielkopolsce prowadzą jednolity proces kwalifikowania dzieci zgłoszonych do przysposobienia oraz działają według jednolitego programu szkoleń kandydatów do przysposobienia dziecka pn. „Droga do adopcji”;
- istotnym problemem są „quasi-adopcje” (część rodzin zastępczych przejmuje pieczę nad dzieckiem bez przekonania o zasadności jego powrotu do rodziców biologicznych), popierane w niektórych przypadkach przez organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
- wskazywane problemy związane z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dotyczą:
 - niedostatecznego finansowania (brak środków na nowe rozwiązania, dot. np. zatrudnienia asystentów rodziny),
 - niejednoznaczności przepisów,
 - braku możliwości organizacyjnych (np. niewystarczająca liczba kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe, brak rodzin pomocowych i rodzin wspierających),
 - niedopasowanych do rzeczywistości założeń ideowych (niewielka możliwość reintegracji dziecka z rodziną),
 - kompetencji osób mających wykonywać zadania w ramach nowych zawodów asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej (problem z pozyskaniem wykwalifikowanych kandydatów na asystentów i koordynatorów, zwłaszcza na terenach poza dużymi miastami).

Autorzy „Diagnozy systemu pieczy zastępczej w Wielkopolsce” przedstawili także rekomendacje pobadawcze o charakterze strategicznym oraz operacyjnym, które znajdują się poniżej:

„Rekomendacje strategiczne”

1. Lobbying nad rozwiązaniami konkretnych zmian w Ustawie

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie jest zamkniętym aktem prawnym. Środowiska zaangażowane w realizację zadań związanych z pieczą zastępczą

mają prawo do zgłaszania swoich uwag i wywierania nacisków dotyczących zmian, czego przykładem jest wspomniana już inicjatywa organizacji pozarządowych, która powołała zespół przy Komisji Wspólnoty Rządu i Samorządu, mający wypracować propozycje zmian w Ustawie. Działania lobbingowe także mogłyby stać się udziałem wielkopolskich instytucji zaangażowanych w pieczę zastępczą. Wspomniany lobbing musi być jednak poprzedzony dogłębną analizą problemów w funkcjonowaniu w pieczy zastępczej, które tylko w ograniczonym zakresie zostały zasygnalizowane w niniejszym raporcie.

2. Platforma instytucji pieczy zastępczej

Wypracowaniem konkretnych wytycznych i sugestii zmian w Ustawie miałyby się zająć „Platforma wielkopolskich instytucji pieczy zastępczej” (nazwa robocza). Platforma powinna skupiać przedstawicieli wielkopolskich instytucji wszystkich typów, tworząc odrębne grupy robocze, których efekty prac stałyby się podstawą opracowania wspólnego stanowiska wobec propozycji zmian w Ustawie.

3. Informacja i promocja - gminy

Realizacja zadań wynikających z Ustawy wymaga konieczności wygospodarowania odpowiednich środków finansowych w budżetach gmin. W tym celu, oprócz wspomnianych działań lobbingowych warto rozważyć prowadzenie szerokiej polityki informacyjno-promocyjnej skierowanej do władz samorządowych, dotyczącej wagi problemu pieczy zastępczej w gminach.

4. Informacja i promocja – instytucje pieczy zastępczej/ społeczeństwo

Badania wskazują, że piecza zastępcza przez część społeczeństwa jest rozumiana jako działanie trwałe, polegające na sprawowaniu przez rodziny zastępcze/ rodzinne domy dziecka opieki nad dzieckiem przynajmniej do ukończenia przez nie pełnoletniości. W komunikacji z instytucjami pieczy zastępczej, szczególnie z organizatorami pieczy oraz rodzinami zastępczymi warto podkreślać tymczasowość pieczy zastępczej i ideę dążenia do reintegracji dziecka z rodziną pochodzenia.

5. Rozdzielenie obszaru wsparcia rodziny (w ogóle) od obszaru pieczy zastępczej

Wielkopolski Program Wspierania Pieczy Zastępczej powinien uwzględniać dwa obszary strategiczne:

1. Wspieranie rodziny, w tym profilaktyka, interwencja, narzędzia do pracy socjalnej, itd.

2. *Pieczą zastępczą, w tym instytucje pieczy zastępczej, wsparcie szkoleniowe i poradnictwo, reintegracja z rodziną pochodzenia, usamodzielnienie, itd.*

„Rekomendacje kierunkowe”

Biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonych badań i analiz, warto rozważyć poniżej wymienione działania kierunkowe, mające na celu zwiększenie efektywności systemu pieczy zastępczej w Wielkopolsce.

- *Dążenie do utworzenia specjalistycznych placówek opiekuńczo-wychowawczych w wybranych lokalizacjach województwa.*
- *Dążenie do zwiększenia liczby zawodowych rodzin zastępczych, w tym także pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz rodzin pomocowych i wspierających (szeroko rozumiane działania informacyjno-promocyjne).*
- *Nawiązanie współpracy pomiędzy centrami wolontariatu a organizatorami pieczy zastępczej i prowadzenie efektywnej polityki szkoleniowej dla potencjalnych wolontariuszy. Rolą wolontariuszy jest wspieranie instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej.*
- *Opracowanie wskazówek dla rodzinnej pieczy zastępczej dotyczących działania na rzecz reintegracji dziecka z rodziną pochodzenia.*
- *Prowadzenie szeroko zakrojonej polityki edukacyjnej i szkoleniowej skierowanej do przyszłych asystentów rodziny, a także koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.*
- *Prowadzenie jednolitego procesu szkoleniowego dla rodzin adopcyjnych i rodzin zastępczych, który pozwalałby na wybór formy przyjęcia dziecka: do adopcji lub w pieczę zastępczą. Kontekstem są quasi-adopcje.*
- *Prowadzenie dogłębnych i odrębnych działań szkoleniowych dla spokrewnionych i niezawodowych rodzin zastępczych (obecnie szkolenia są jednolite dla wszystkich typów rodzin zastępczych).*
- *Dostęp pracowników OPS do radców prawnych (niwelowanie braku kompetencji prawnych).*
- *Skrócenie procesu adopcyjnego poprzez ułatwianie dostępu ośrodkom adopcyjnym do wszelkich informacji potrzebnych do przysposobienia dziecka.*

- *Opracowanie i dystrybucja instruktażu postępowania dla lekarzy mających/ mogących mieć styczność z kobietami zamierzającymi oddać dziecko do adopcji lub z noworodkami pozostawionymi przez matki na oddziałach ginekologiczno-położniczych.*⁴

Rekomendacje przygotowali także eksperci:

- dr hab. Marek Andrzejewski (Wydział Prawa i Administracji US; Centrum Prawa Rodzinnego i Praw Dziecka INP PAN):

„1. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ma być nowelizowana w 2013 roku (publiczne oświadczenie posłanki sprawozdawcy, pani poseł Kochan) – należy zebrać i przekazać odpowiedniej komisji sejmowej postulaty zmian. ROPS powinien być podmiotem koordynującym debatę w województwie i wziąć na siebie to zadanie.

Można i należy postulować zmiany prawa również poprzez media, ale jest to działanie mniej zasadne od bezpośredniego oddziaływania w stosunku do legislatury (nieunikniona powierzchowność, sensacyjność i akcyjność – nie ma zbyt wielu dobrych doświadczeń udziału mediów w sprawach dotyczących pieczy zastępczej).

2. Zgłaszam pilną konieczność zmian w przepisach Ustawy dotyczących procedury przysposobienia. Stanowczy nakaz przekazywania do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach, których sytuacja prawna formalnie daje podstawy do adopcji (wraz ze stanowczymi rygorami, jakimi grozi się w razie opóźnienia przekazania informacji) źle służy adopcji w ogóle, a współpracy instytucji pieczy zastępczej z ośrodkami adopcyjnymi w szczególności. Najważniejsze jednak jest to, że terminy przewidziane w Ustawie są odpowiednie jedynie ewentualnie w przypadku uruchamiania procedury adopcyjnej dotyczącej niemowląt i dzieci małych. Nie są natomiast do pogodzenia z zasadą dobra dziecka, gdy są stosowane w odniesieniu do dzieci, które z racji rozeznania swej sytuacji mają prawo wypowiedzenia się w kwestii własnego przysposobienia.

⁴ „Diagnoza systemu pieczy zastępczej w Wielkopolsce”. Badanie w ramach projektu pt. „Koordynacja na rzecz aktywnej integracji” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Poznań 2012 r., str. 96-97

Należy podkreślić, że tu nie chodzi o to, co podkreślają pracownicy ośrodków adopcyjnych, a mianowicie, że wyznaczone w ustawie terminy są niemożliwe przez nich do wykonania, ale o to, że są niemądre z punktu widzenia dobra dzieci, które mają ewentualnie być adoptowane. Stało się tak ze względu na ideologiczny nacisk adopcyjnego lobby z odrzuceniem merytorycznych względów, jakimi powinna się kierować procedura adopcyjna.

3. System pieczy zastępczej nie będzie nigdy dobrze funkcjonował bez włożenia wysiłku w wypracowanie zasad stałej współpracy instytucji tego systemu z sądami rodzinnymi. Struktury systemu pieczy zastępczej muszą mieć wypracowane sposoby komunikowania się z sędziami orzekającymi w sprawach dotyczących dzieci i rodzin zamieszkujących ich rejon działania. Aby to się ziściło, należy najpierw doprowadzić do przeszkolenia sędziów rodzinnych z tematyki (zwłaszcza pedagogicznej, psychologicznej, organizacyjnej i socjalnej) z zakresu Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej a także przeszkolić pracowników pomocy społecznej, ośrodków adopcyjnych, struktur pieczy zastępczej z zakresu organizacji sądu rodzinnego, problematyki rozwodów, separacji, władzy rodzicielskiej, kontaktów z dzieckiem, przysposobienia i opieki prawnej.

Należy szkolenia dla sędziów zrobić na szczeblu ministerstwa lub struktur wojewódzkich. W tym drugim wariancie partnerami organizującymi szkolenia powinien być ROPS i prezesi sądów okręgowych.

4. Jeśli chodzi o szkolenia dla rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka i kandydatów na rodziny adopcyjne, to konieczna jest ocena ich dotychczasowego merytorycznego poziomu, w tym treści programowych, a także ocena profesjonalnych kompetencji osób prowadzących zajęcia. Zważywszy na wiarygodne sygnały o zaniedbaniach na tym obszarze należy wizytować zajęcia szkoleniowe, w tym sprawdzać nawet to, czy zajęcia się odbywają, a przede wszystkim na jakim poziomie są realizowane. Nie bałbym się w tej zaniedbanej kwestii działań stanowczych – bez wysokiego poziomu szkoleń nie można myśleć o dobrym poziomie pieczy zastępczej.

Po wyrugowaniu niedociągnięć najważniejsze stanie się zapewnienie superwizji prowadzonych zajęć.

5. Rodziny zastępcze spokrewnione z wychowankiem powinny być szkolone, wspierane, nadzorowane w zasadzie tak, jak pozostałe, by miały szansę zapewnienia wychowankowi wyższego standardu ochrony zdrowia, edukacji itp. niż ten poziom, na jakim żyje jego

rodzina, a co stało się w wielu przypadkach powodem umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Z natury rzeczy owo szkolenie nie będzie poprzedzało przyjęcia dziecka (w praktyce najczęściej wnuka) lecz powinno być prowadzone w trakcie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej. Mogłoby ono mieć charakter zbliżony do superwizji i powinno być dostosowane do potrzeb danej rodziny zastępczej.

6. Wbrew dominującemu pogładowi uważam, że należy pozytywnie odnosić się do rodzin spokrewnionych, gdy więź emocjonalna łącząca je z wychowankiem stanowi dobry fundament dla przeprowadzania zmian w rodzinie wychowanka. Należy jednak nie dopuszczać do tworzenia takich rodzin spokrewnionych, których relacje z rodzicami dziecka są tego rodzaju, że utrwalane są złe postawy i nie ma szans na poprawę sytuacji dziecka (należy np. kwestionować zasadność tworzenia rodzin zastępczych u osób żyjących w tym samym lokalu co rodzice dziecka).

7. Służby profesjonalne muszą aktywnie zachowywać się w stosunku do rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka sugerując im fachowe wsparcie dla dziecka, czy to medyczne, czy pedagogiczno-psychologiczne czy też inne. Rodziny zastępcze spokrewnione, z racji – co jest częste - niewysokiego wykształcenia, nie dostrzegają takiej potrzeby. Rodziny zastępcze niespokrewnione i prowadzący rodzinne domy dziecka wolą nie absorbować niczyjej uwagi obawiając się, że może to zostać odczytane jako nieumiejętność poradzenia sobie z problemem.

8. Należy odpowiednio szkolić (by móc następnie skutecznie egzekwować) do umiejętności realizowania przez rodziny zastępcze obowiązku podejmowania działań na rzecz reintegracji rodziny wychowanków. W szczególności należy uczyć kandydatów, a następnie rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka, na obowiązek przyjmowania w swym mieszkaniu rodziców wychowanków i rozmawianie z nimi o dzieciach, a także na obowiązek informowania (organizatora i koordynatora a także sądu opiekuńczego) o pozytywnych, czy też negatywnych doświadczeniach w tym zakresie.

9. W szkoleniach dla osób tworzących rodzinne formy pieczy zastępczej należy położyć nacisk na tymczasowość pieczy zastępczej i jej podstawową funkcję, jaką jest pomoc rodzinie wychowanka. To zagadnienie nie może „wychodzić” w trakcie sprawowania pieczy zastępczej i być traktowane jako negatywny, niepożądany element funkcjonowania pieczy zastępczej. Praca rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej nastawiona jest na reintegrację rodziny wychowanka i to musi być poza wszelką dyskusją.

10. *Należy działać na rzecz zaprzestania medialnej apriorycznej krytyki instytucjonalnych form pieczy zastępczej, a wobec przejawów takowej należy reagować na krzywdzące produkcje tworzące negatywny wizerunek tych placówek w oczach społeczeństwa.*

11. *Należy udzielić wsparcia placówkom opiekuńczo-wychowawczym w ich staraniach zapewnienia mieszkań chronionych dla dorosłych wychowanków.*

12. *W promocji pieczy zastępczej należy odejść od dominującej w mediach propagandy na rzecz rzetelnej informacji o blaskach i cieniach zwłaszcza funkcjonowania rodzinnych domów dziecka, a także rodzin zastępczych. Należy rozważyć mniej spektakularne formy promocji i zamiast poprzez prasę, radio i telewizję warto zacząć podejmować próby zainteresowania tematem poprzez aranżowanie bezpośrednich spotkań z osobami zgłaszającymi wstępną gotowość w siedzibach organizacji pozarządowych, w parafiach, siedzibach struktur pieczy zastępczej i pomocy społecznej. Zaskakuje, że w tej kwestii nie doprowadzono jeszcze do stałej intensywnej współpracy z funkcjonującymi w całej Polsce strukturami Caritas.*

13. *Należy doprowadzić do utworzenia koniecznej liczby etatów dla asystentów rodzinny oraz wspierać tworzenie i funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego, jako swoistej profilaktyki przed koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, czy też w adopcji.*

14. *Konieczne jest rychłe stworzenie odpowiedniego programu szkoleniowego, który da początek procedurze tworzenia rodzin zastępczych zawodowych dla dziewcząt w ciąży i młodocianych matek. Zjawisko społeczne młodocianego macierzyństwa, a także skala dramatu w jednostkowych życiorysach tych dziewcząt, tego pilnie wymagają."*

- Marek Oziemkowski (Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu, Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Poznaniu)

1. *"Prowadzenie przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu monitoringu potrzeb legislacyjnych i koordynacja działań mających na celu wprowadzenie niezbędnych zmian w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz aktach wykonawczych. Odbywać mogłoby się to poprzez zbieranie na terenie Wielkopolski dotyczących tej kwestii informacji z samorządów gminnych, powiatowych oraz jednostek funkcjonujących na poziomie województwa oraz przekazywanie ich z wykorzystaniem możliwości lobbystycznych do podmiotów mających inicjatywę ustawodawczą. Konsultacją*

-
- poszczególnych propozycji rozwiązań mógłby zająć się powołany w tym celu zespół roboczy złożony z przedstawicieli instytucji związanych z funkcjonowaniem na terenie województwa systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.*
- 2. Przeprowadzenie przez Ministerstwo Sprawiedliwości szkoleń z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dla sędziów rodzinnych oraz kuratorów. W tym celu ROPS podjąłby działania ukierunkowane na zasygnalizowaniu w/w Ministerstwu występujących w tym zakresie potrzeb. Na poziomie województwa organizacją lub lokalną promocją takich szkoleń zajęłby się również ROPS.*
 - 3. Opracowanie przez Ministerstwo Zdrowia (w porozumieniu z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwem Sprawiedliwości), instrukcji dla pracowników służby zdrowia w zakresie wynikającym z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W tym celu ROPS podjąłby działania ukierunkowane na zasygnalizowaniu w/w Ministerstwu występujących w tym zakresie potrzeb.*
 - 4. Wsparcie szkoleniowe ze strony ROPS w opracowywaniu i realizacji przez gminy programów wspierania rodziny (jest to dla tego szczebla samorządu nowe zadanie) – promocja przez ROPS dobrych praktyk w tym zakresie.*
 - 5. Prowadzenie przez ROPS promocji (edukacji – szkolenia, konferencje), rozwiązań wprowadzonych przez ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wśród władz gminnych, powiatowych oraz wojewódzkich w celu zwiększenia przychylności (uzyskanie przekonania o zasadności przekazywania na ten cel większych środków finansowych), dla nowych lokalnych rozwiązań w tej sferze – mogłoby się to odbywać przez prezentacje dobrych praktyk z terenu województwa lub kraju. Dzięki temu możliwe byłoby złagodzenie występującego w samorządach oporu na wprowadzane zmiany, zwłaszcza w sytuacji nieprzygotowanych na wdrożenie ustawy małych gmin.*
 - 6. Prowadzenie przez gminy (OPS), powiaty (PCPR, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej) oraz samorząd województwa (ROPS), z wykorzystaniem lokalnych mediów, promocji (edukacji) rozwiązań wprowadzonych przez ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wśród społeczności lokalnej (prezentowanie dobrych lokalnych praktyk, promocja rodzinnych form pieczy zastępczej).*

7. *Zorganizowanie przez ROPS z wykorzystaniem kadr powiatowych (wsparcie powiatów przez ROPS), pogłębionych specjalistycznych szkoleń z zakresu wspierania rodziny borykającej się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi dla pracowników socjalnych pracujących w ośrodkach pomocy społecznej. Wskazana byłaby możliwość pozyskiwania funduszy na ten cel edukacyjny ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (np. w drodze konkursy na realizację takiego przedsięwzięcia na poziomie województwa – lobbying nad takim rozwiązaniem ze strony ROPS) lub programów unijnych.*
8. *Objęcie w gminach wsparciem asystenta rodziny wszystkich rodzin (nie odkładanie tego w czasie), u których pracownicy socjalni OPS w efekcie zdiagnozowania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, będą widzieli taką potrzebę, przy jednoczesnym przestrzeganiu określonego w ustawie standardu (maksymalnie 20 rodzin na 1 asystenta). Wiąże się to z koniecznością zwiększenia zatrudnienia asystentów rodziny w gminach, do czego może przysłużyć się promocja przez ROPS dobrych praktyk w tym obszarze (wskazanie efektywności tego rozwiązania, również w wymiarze finansowym).*
9. *Objęcie przez gminy (przy wsparciu ROPS) asystentów rodziny systemem szkoleń (również studia podyplomowe), umożliwiającymi właściwe przygotowanie do wykonywania nowych zadań, ze względu na częsty brak doświadczenia w tym zakresie wśród osób wykonujących od niedawna tę nową profesję, jak również brak przygotowanych kadr. Wskazana byłaby możliwość pozyskiwania funduszy na ten cel edukacyjny ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (np. w drodze konkursy na realizację takiego przedsięwzięcia na poziomie województwa – lobbying nad takim rozwiązaniem ze strony ROPS) lub programów unijnych.*
10. *Zapewnienie przez gminy (najczęściej OPS) superwizji dla asystentów rodziny, przy jednoczesnym wsparciu promocyjnym i edukacyjnym ze strony ROPS tej formy doskonalenia warsztatu pracy profesjonalisty.*
11. *Tworzenie przez gminy placówek wsparcia dziennego, zwłaszcza o charakterze specjalistycznym (w tej sferze braki są szczególnie odczuwalne), jako zaplecza dla działań środowiskowych (w tym profilaktycznych), w ramach wspierania rodzin – promocja przez ROPS dobrych praktyk w tym zakresie.*

12. *Prowadzenie w gminach działań w środowisku z wykorzystaniem streetworkerów (praca podwórkowa realizowana przez wychowawcę). Promocja przez ROPS tej formy wspierania rodzin w gminach oraz szkolenia pracowników w tym obszarze.*
13. *Tworzenie w gminach (przez OPS) rodzin wspierających. Promocja przez ROPS na tym poziomie samorządu tej formy wspierania rodzin, u których zdiagnozowano problemy opiekuńczo – wychowawcze, poprzez prezentację dobrych praktyk z tego obszaru.*
14. *Przygotowanie kampanii wojewódzkiej (przez ROPS)/ kampanii powiatowych (przez PCPR, organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej), promujących rodzinne formy pieczy zastępczej, w celu zwiększenia liczby funkcjonujących rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, a tym samym zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych /przebywających w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.*
15. *Wsparcie szkoleniowe ze strony ROPS w opracowywaniu i realizacji przez powiaty programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej (częściowo nowe zadanie dla powiatów).*
16. *Zapewnienie przez powiaty (PCPR, organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej), szkoleń oraz superwizji dla osób prowadzących szkolenia i kwalifikację kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej w celu stałego doskonalenia tego obszaru działań w ramach powiatowego systemu pieczy zastępczej.*
17. *Podjęcie przez powiaty pod patronatem ROPS działań mających na celu wprowadzenie do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zapisów, zgodnie z którymi możliwy byłby dokonywany przez służby wojewody monitoring szkoleń dla rodzin zastępczych i RDD, w celu stałego doskonalenia tego obszaru działań w ramach powiatowego systemu pieczy zastępczej.*
18. *Objęcie w powiatach wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wszystkich rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka (możliwie szybko, nie odkładając tego w czasie), przy jednoczesnym przestrzeganiu określonego w ustawie standardu (maksymalnie 30 rodzin lub RDD na 1 koordynatora). Wiąże się to z koniecznością zwiększenia zatrudnienia koordynatorów w powiatach, do czego może przysłużyć się promocja przez ROPS dobrych praktyk w tym obszarze (wskazanie efektywności tego rozwiązania).*

19. *Rozwój w powiatach (organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej) poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej – promocja przez ROPS dobrych praktyk w tym zakresie.*
20. *Objęcie przez powiaty (przy wsparciu ROPS) koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej systemem szkoleń (również studia podyplomowe), umożliwiających właściwe przygotowanie do wykonywania nowych zadań, ze względu na częsty brak doświadczenia wśród osób wykonujących od niedawna tę nową profesję, jak również brak przygotowanych kadr. Wskazana byłaby możliwość pozyskiwania funduszy na ten cel edukacyjny ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (np. w drodze konkursy na realizację takiego przedsięwzięcia na poziomie województwa – lobbying nad takim rozwiązaniem ze strony ROPS) lub programów unijnych.*
21. *Zapewnienie przez powiaty (organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej) superwizji dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, przy jednoczesnym wsparciu promocyjnym i edukacyjnym tej formy doskonalenia warsztatu pracy profesjonalisty przez ROPS.*
22. *Podjęcie przez powiaty pod patronatem ROPS działań mających na celu wprowadzenie do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zapisów, zgodnie z którymi rozszerzeniu uległaby formuła rodzin pomocowych – mogłyby nimi być także osoby wskazane przez rodziny zastępcze lub osoby prowadzące rodzinne domy dziecka po uzyskaniu kwalifikacji organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.*
23. *Tworzenie w powiatach (w efekcie przekształcania istniejących) oraz na poziomie województwa, ze względu na występujące duże potrzeby, specjalistycznych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej (placówki opiekuńczo – wychowawcze specjalistyczno-terapeutyczne, regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna, interwencyjny ośrodek preadopcyjny).*
24. *Podjęcie przez powiaty pod patronatem ROPS działań mających na celu wprowadzenie do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zapisów, zgodnie z którymi istniałaby możliwość umieszczania w placówkach opiekuńczo – wychowawczych dzieci poniżej 10 (7) roku życia w sytuacjach gdy nie*

można dla nich znaleźć miejsca w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz w sytuacjach umieszczania/pobytu w placówce opiekuńczo – wychowawczej małoletniej z dzieckiem.

25. Podjęcie przez powiaty pod patronatem ROPS działań mających na celu wprowadzenie do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zapisów, zgodnie z którymi placówki opiekuńczo – wychowawcze mogłyby korzystać w sposób uregulowany w przepisach (po przeprowadzeniu procedury kwalifikacyjnej kandydatów przez pracowników placówki), z tzw. rodzin zaprzyjaźnionych, które w niektórych przypadkach, jak wynika z praktyki, przekształcałyby się w rodziny zastępcze, co umożliwiłoby rozwój rodzinnej pieczy zastępczej. Brak regulacji w tym zakresie wywołuje wiele wątpliwości dotyczących tego, czy aktualnie możliwe jest korzystanie z tej formy wsparcia placówek, a jeżeli tak to na jakich zasadach (wątpliwości dotyczące chociażby tego, kto powinien sprawdzać osoby, które zgłaszają chęć zastania rodziną zaprzyjaźnioną dla wychowanka placówki).
26. Podjęcie przez powiaty pod patronatem ROPS działań mających na celu wprowadzenie do przepisów o pieczy zastępczej zapisów, zgodnie z którymi niemożliwy byłby dalszy pobyt w placówce opiekuńczo – wychowawczej wychowanków, którzy na mocy postanowienia sądu zostali umieszczeni w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych (ich dalszy pobyt w placówce opiekuńczo – wychowawczej w okresach dni wolnych od nauki prowadzi często do dezorganizacji jej pracy, stanowi zagrożenie dla życia i zdrowia, jak również przyczynia się do demoralizacji pozostałych wychowanków oraz wiąże się z podwójnym finansowaniem nieletnich).
27. Promocja (szkolenia) przez ROPS dobrych praktyk w zakresie przekształceń funkcjonujących na terenie Wielkopolski placówek opiekuńczo – wychowawczych, w których przebywa więcej niż 14 wychowanków. Dążenie przez placówki w ramach przekształceń do osiągnięcia określonych w przepisach standardów, ale również możliwej deinstytucjonalizacji (np. poprzez tworzenie centrów administracyjnych do obsługi placówek).

28. *Wypracowanie na poziomie powiatów procedur umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej w sytuacjach interwencyjnych (ze szczególnym uwzględnieniem przewozu dziecka) – promowanie przez ROPS dobrych praktyk w tym zakresie.*
29. *Promocja w powiatach mieszkań chronionych przez ROPS (dobre praktyki) oraz tworzenie przez powiaty tej formy wsparcia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.*
30. *Tworzenie przez samorzady lokalnych koalicji skupiających przedstawicieli instytucji zaangażowanych we wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej w celu wypracowania modelu współpracy na poziomie lokalnym gminnym/powiatowym - promowanie przez ROPS dobrych praktyk w tym zakresie.*
31. *Działania Wielkopolskiego Ośrodka Adopcyjnego na rzecz racjonalizacji określonego w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przebiegu procesu adopcyjnego – lobbing ukierunkowany na zmianę przepisów niemożliwych do realizacji (terminy podejmowanych działań), utrudniających w sposób nieuzasadniony procedurę przysposobienia lub otwierających możliwość przejęcia opieki nad dzieckiem w sposób budzący wątpliwości natury etycznej.”*

Uzupełnienie „Diagnozy systemu pieczy zastępczej w Wielkopolsce” stanowią dane ze sprawozdań z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w Województwie Wielkopolskim za II półrocze 2012 roku, przekazywanych przez Wielkopolski Urząd Wojewódzki do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Na ich podstawie można sformułować następujące wnioski:

- w żadnej gminie na terenie Wielkopolski nie funkcjonowały rodziny wspierające, które zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej mają, przy współpracy asystenta rodziny, pomagać rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- w porównaniu z I półroczem 2012 roku podwoiła się liczba działających w gminach asystentów rodziny (wzrost z 88 do 195), z czego 53% zatrudnionych jest na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy, a 47% na podstawie umów o świadczenie usług;

- wszyscy asystenci rodziny zatrudnieni są w ośrodkach pomocy społecznej (lub ich odpowiednikach), co oznacza, że w żadnej z wielkopolskich gmin zadanie to nie zostało zlecone innym podmiotom;
- przez cały 2012 rok z usług asystentów rodziny skorzystało 1775 rodzin (a zatem średnio 1 asystent pracował z 9 rodzinami), z czego prawie 80% przez okres powyżej 3 miesięcy;
- praca asystenta z rodziną daje wymierne rezultaty, gdyż w przypadku 11% rodzin udało się zakończyć postępowanie naprawcze ze względu na osiągnięcie zamierzonego celu (w przypadku 6% rodzin praca asystenta zakończyła się niepowodzeniem ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę lub brak efektów);
- na terenie 226 wielkopolskich gmin w II półroczu 2012 roku funkcjonowało zaledwie 89 placówek wsparcia dziennego (w tym 40 prowadzonych przez inne podmioty niż gmina), z czego zdecydowana większość (70) to placówki o charakterze opiekuńczym, a jedynie co piąta (19) realizuje funkcje specjalistyczne;
- w wielkopolskich placówkach wsparcia dziennego było 2131 miejsc, natomiast przeciętnie przebywało w nich 1698 dzieci, co świadczy o niepełnym (80%) wykorzystaniu posiadanych możliwości w tym zakresie;
- żadna z gmin nie podjęła pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę;
- na terenie Wielkopolski działa 37 organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którymi w 36 przypadkach są jednostki organizacyjne powiatu (w tym 33 powiatowe centra pomocy rodzinie), a w jednym przypadku zadanie to zostało zlecone przez powiat;
- odnotowywany jest ciągły realny wzrost liczby rodzinnych form pieczy zastępczej (powstaje więcej rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka niż jest rozwiązywanych);
- w porównaniu z I półroczem 2012 roku o ponad 60% wzrosła liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (wzrost z 36 do 58);
- wszyscy koordynatorzy zatrudnieni są przez jednostkę organizacyjną powiatu;
- przez cały 2012 rok ze wsparcia koordynatorów skorzystało 1347 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka (43% rodzinnych form pieczy zastępczej);

- średnio na jednego koordynatora w Wielkopolsce przypada 55 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka;
- niepokojąco duża cześć dzieci, które znalazły opiekę w pogotowiach rodzinnych (42%), przebywa w nich ponad rok (22% ponad 3 lata);
- na stałym poziomie utrzymuje się liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych (niestety nie przybywa placówek o charakterze rodzinnym);
- ponad 60% placówek opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych jest na zlecenie powiatu;
- nie funkcjonuje na terenie Wielkopolski żadna placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego;
- w porównaniu z I półroczem 2012 roku w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało przeciętnie o 4% więcej dzieci, co z jednej strony świadczy o ciągle nie najlepiej funkcjonującym systemie wspierania rodzin, z drugiej zaś o braku miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej;
- w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego i socjalizacyjnego w dalszym ciągu ponad 10% wychowanków stanowią dzieci poniżej 7 roku życia;
- około 7% wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego przebywa w tej formie pieczy zastępczej ponad rok (2% od 2 do 3 lat);
- najczęstszymi powodami umieszczania dzieci w pieczy zastępczej są uzależnienia rodziców (dotyczy to 34% dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 41% dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej) oraz bezradność opiekuńczo-wychowawcza rodziców (odpowiednio 27% i 39%);
- łącznie w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Wielkopolski przebywa 15 dzieci cudzoziemskich;
- w rodzinnej pieczy zastępczej przebywa 37, a w instytucjonalnej 11 małoletnich matek;
- w dalszym ciągu 30% dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej trafia do placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- do placówek opiekuńczo – wychowawczych trafiło 32 dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej;

- blisko 40% dzieci, które opuściły którąś z form pieczy zastępczej, powróciło do rodziny naturalnej, co świadczy o prowadzeniu pracy, która umożliwiła taką sytuację;
- co czwarty pełnoletni wychowanek opuszczający pieczę zastępczą powraca do rodziny naturalnej (55% zakłada własne gospodarstwo domowe);
- w II półroczu 2012 roku organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Wielkopolski przeszkolili 211 kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe (średnio 6 kandydatów na powiat) i 41 kandydatów na rodziny zawodowe (średnio nieco ponad 1 kandydat na powiat);
- przeszkolono 25% funkcjonujących rodzin zastępczych;
- wielkopolscy organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej nie przeszkolili żadnego kandydata na prowadzącego rodzinny dom dziecka, jak również na pełnienie funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- na terenie Województwa Wielkopolskiego nie funkcjonują regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne oraz interwencyjne ośrodki preadopcyjne;
- wielkopolskie ośrodki adopcyjne przeszkoliły w II półroczu 2012 roku 126 kandydatów na rodziny przysposabiające (wydano 88 opinii kwalifikacyjnych dla kandydatów do przysposobienia dziecka – nie było wśród nich osób niepozostających w związku małżeńskim);
- przysposobionych zostało 115 dzieci (w tym 24 przez osoby stanowiące dla nich rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka), wśród których zdecydowaną większość (prawie 90%) stanowiły dzieci do 9 roku życia (prawie 70% to dzieci do 4 roku życia);
- dzieci trafiają do adopcji przede wszystkim z rodzinnej pieczy zastępczej (53%), następnie z rodzin pochodzenia (28%) oraz z pieczy instytucjonalnej (19%);
- nie zostało przysposobione żadne dziecko z orzeczoną niepełnosprawnością.

Przed prezentacją części strategicznej Programu wskazać należy, że jego opracowanie wynika z realizacji zadań nałożonych na samorząd województwa przez ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, które ustawodawca sformułował w następującej postaci:

-
- opracowywanie programów dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, będących integralną częścią strategii rozwoju województwa;
 - promowanie nowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

III. Strategia działania w ramach Wielkopolskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 roku

Na podstawie „Diagnozy systemu pieczy zastępczej w Wielkopolsce”, opracowanych w odniesieniu do niej rekomendacji, a także uwzględniając wnioski wynikające z danych statystycznych z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w Województwie Wielkopolskim, jak również sugestie i propozycje specjalistów, sformułowano cel główny Programu. Jego rozwinięcie i uszczegółowienie stanowią priorytety, w ramach których wyodrębniono cele operacyjne, a następnie działania, do których przyporządkowane są wskaźniki oraz potencjalni realizatorzy. Zawarte w scharakteryzowanej powyżej strukturze treści merytoryczne zbieżne są ze Strategią Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Dokument ten precyzuje bowiem założenia wielkopolskiej polityki społecznej w obszarze wsparcia rodziny i dziecka. Zawarte w nim treści w ujęciu regionalnym nawiązują do założeń preambuły ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁵, a więc:

- dobra dzieci potrzebujących wszechstronnej ochrony i pomocy, a także dbałości o zaspokojenie ich potrzeb dla prawidłowego rozwoju oraz uzyskania przez nie w przeszłości samodzielności życiowej,
- dobra podstawowej komórki społeczeństwa jaką jest rodzina - naturalne środowisko rozwoju, a zatem i wszystkich jej członków,

⁵ Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2013 roku poz. 135 z późniejszymi zmianami)

-
- przekonania, że skuteczne wsparcie rodziny oraz ochrona i pomoc dzieciom osiągnąć można poprzez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji działających w tym obszarze.

Cel główny

EFEKTYWNIENIE FUNKCJONUJĄCY SYSTEM WSPIERANIA RODZINY I PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Priorytety

- I. Rozwój systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej na terenie Wielkopolski na bazie rzetelnej diagnozy.
- II. Dobrze funkcjonujące wielkopolskie rodziny.
- III. Wielkopolski system wspierania rodziny adekwatny do występujących w regionie potrzeb.
- IV. Wielkopolski system pieczy zastępczej adekwatny do występujących w regionie potrzeb.
- V. Wysoka jakość usług w wielkopolskich instytucjach i organizacjach realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.
- VI. Zapewnienie rodzin adopcyjnych dzieciom zakwalifikowanym do przysposobienia.

Priorytet I

Rozwój systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej na terenie Wielkopolski na bazie rzetelnej diagnozy.

Cel operacyjny: Monitoring na terenie Wielkopolski potrzeb w sferze wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz koordynacja działań mających na celu wprowadzenie niezbędnych zmian w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz aktach wykonawczych.

Działanie 1: Zbieranie z samorządów gminnych, powiatowych oraz jednostek funkcjonujących na poziomie województwa, informacji dotyczących funkcjonowania systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej na terenie Wielkopolski.

Wskaźnik: Raporty diagnostyczne i analizy dotyczące funkcjonowania systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej na terenie Wielkopolski.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Działanie 2: Powołanie przy ROPS zespołu roboczego, złożonego z przedstawicieli instytucji i organizacji związanych z funkcjonowaniem na terenie województwa systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, który zajmować się będzie analizą i konsultowaniem poszczególnych problemów i propozycji rozwiązań.

Wskaźnik: Zespół roboczy zajmujący się analizą i konsultowaniem problemów związanych z funkcjonowaniem na terenie Wielkopolski systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz propozycjami rozwiązań.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Wielkopolski Urząd Wojewódzki, wielkopolskie samorządy, przedstawiciele instytucji i organizacji związanych z funkcjonowaniem na terenie województwa systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.

Działanie 3: Przekazywanie z wykorzystaniem możliwości lobbystycznych, propozycji zmian dotyczących funkcjonowania systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej do podmiotów mających inicjatywę ustawodawczą.

Wskaźnik: Propozycje zmian legislacyjnych przekazane do podmiotów mających inicjatywę ustawodawczą.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, inne zainteresowane podmioty.

Priorytet II

Dobrze funkcjonujące wielkopolskie rodziny.

Cel operacyjny: Upowszechnienie wśród mieszkańców Wielkopolski wiedzy na temat systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Działanie 1: Promowanie wyróżniających się działań z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej wśród mieszkańców Wielkopolski.

Wskaźnik: Liczba artykułów/informacji/publikacji na temat wyróżniających się działań z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Doradztwo w powiatach i gminach. Konkursy.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, samorzady, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Działanie 2: Profilaktyka zbyt wczesnego rodzicielstwa wśród młodzieży.

Wskaźnik: Kampanie informacyjne (informacje w mediach, publikacje, warsztaty w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych) ukierunkowane na profilaktykę zbyt wczesnego rodzicielstwa wśród młodzieży.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Kuratorium Oświaty, samorzady, placówki oświatowe, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizacje pozarządowe.

Działanie 3: Promowanie pozytywnego wzorca relacji rodzinnych.

Wskaźnik: Kampanie informacyjne (informacje w mediach, publikacje, warsztaty w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych), konkursy ukierunkowane na promowanie pozytywnego wzorca relacji rodzinnych.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Kuratorium Oświaty, samorzady, placówki oświatowe, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania

z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizacje pozarządowe.

Priorytet III

Wielkopolski system wspierania rodziny adekwatny do występujących w regionie potrzeb.

Cel operacyjny 1: Objęcie wsparciem specjalistycznym wszystkich rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (w tym zwłaszcza objęcie w gminach wsparciem asystenta rodziny wszystkich rodzin, u których pracownicy socjalni ośrodków pomocy społecznej w efekcie zdiagnozowania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, będą widzieli taką potrzebę, przy jednoczesnym przestrzeganiu określonego w ustawie standardu [maksymalnie 20 rodzin na 1 asystenta]).

Działanie 1: Promowanie zawodu asystenta rodziny.

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone korzyściom wynikającym z pracy asystentów rodziny. Doradztwo dla powiatów i gmin. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach. Liczba osób objęta doradztwem.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Działanie 2: Promowanie superwizji pracy asystentów rodziny.

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone korzyściom wynikającym z superwizji pracy asystentów rodziny. Doradztwo dla powiatów i gmin. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach. Liczba osób objętych doradztwem.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Działanie 3: Promowanie placówek wsparcia dziennego, zwłaszcza o charakterze specjalistycznym.

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone korzyściom wynikającym z funkcjonowania placówek wsparcia dziennego, zwłaszcza o charakterze specjalistycznym. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, publiczne i niepubliczne placówki wsparcia dziennego.

Działanie 4: Promowanie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę (streetworking).

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone korzyściom wynikającym z pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę (streetworkingu). Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, publiczne i niepubliczne podmioty wykorzystujące streetworking w pracy z rodziną.

Działanie 5: Promowanie rodzin wspierających.

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone korzyściom wynikającym z zastosowania w pracy z rodziną rodzin wspierających. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, ośrodki pomocy społecznej korzystające z rodzin wspierających w pracy z rodziną.

Działanie 6: Promowanie działalności grup wsparcia dla osób z grup ryzyka.

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone korzyściom wynikającym z działalności grup wsparcia dla osób z grup ryzyka. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Działanie 7: Promowanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie kompetencji rodzicielskich (w tym m.in. „Szkola dla rodziców”, poradnictwo rodzinne, psychologiczne, pedagogiczne, medyczne, prawne, ekonomiczne).

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone korzyściom wynikającym z działań ukierunkowanych na wzmacnianie kompetencji rodzicielskich. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Cel operacyjny 2: Objęcie wsparciem wolontariuszy rodzin w kryzysie.

Działanie 1: Promowanie wolontariatu wspierającego rodziny w kryzysie (w tym szkoleń dla wolontariuszy).

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone korzyściom wynikającym z wolontariatu wspierającego rodziny

w kryzysie. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizacje pozarządowe.

Działanie 2: Przygotowanie kampanii wojewódzkich promujących wolontariat wspierający rodziny w kryzysie.

Wskaźnik: Kampanie wojewódzkie promujące wolontariat wspierający rodziny w kryzysie.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu.

Działanie 3: Doradztwo w zakresie przygotowania kampanii gminnych i powiatowych promujących wolontariat wspierający rodziny w kryzysie.

Wskaźnik: Kampanie gminne i powiatowe promujące wolontariat wspierający rodziny w kryzysie.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizacje pozarządowe.

Działanie 4: Organizowanie szkoleń dla wolontariuszy wspierających rodziny w kryzysie.

Wskaźnik: Szkolenia dla wolontariuszy wspierających rodziny w kryzysie. Liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizacje pozarządowe.

<p><u>Cel operacyjny 3:</u> Objęcie wsparciem specjalistycznym - medycznym rodzin z dziećmi z traumą</p>

Działanie: Szerzenie wśród lekarzy, pediatrów, neurologów i psychiatrów znaczenia wiedzy z zakresu neurofizjologii funkcjonowania dziecka z traumą oraz lobbowanie na rzecz wykorzystywania tej wiedzy w diagnostyce, leczeniu i terapii dziecka z traumą.

Wskaźnik: Spotkania/ panele dyskusyjne/konferencje. Liczba osób biorących w nich udział.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizacje pozarządowe.

Priorytet IV

Wielkopolski system pieczy zastępczej adekwatny do występujących w regionie potrzeb.

Cel operacyjny 1: Zwiększenie liczby funkcjonujących rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, przy jednoczesnej redukcji liczby dzieci umieszczanych (również przebywających), w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.

Działanie 1: Przygotowanie kampanii wojewódzkich promujących rodzinne formy pieczy zastępczej (rzetelna informacja o blaskach i cieniach funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej, z uwzględnieniem cyklicznych programów telewizyjnych, bezpośrednich spotkań z osobami zgłaszającymi wstępną gotowość w siedzibach organizacji pozarządowych, w parafiach, siedzibach instytucji pieczy zastępczej i pomocy społecznej oraz dotarcie do grupy 50+).

Wskaźnik: Kampanie wojewódzkie promujące rodzinne formy pieczy zastępczej.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu.

Działanie 2: Doradztwo w zakresie przygotowania kampanii powiatowych promujących rodzinne formy pieczy zastępczej (rzetelna informacja o blaskach i cieniach funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej, z uwzględnieniem cyklicznych programów telewizyjnych, bezpośrednich spotkań z osobami zgłaszającymi wstępną gotowość

w siedzibach organizacji pozarządowych, w parafiach, siedzibach instytucji pieczy zastępczej i pomocy społecznej oraz dotarcie do grupy 50+).

Wskaźnik: Kampanie powiatowe promujące rodzinne formy pieczy zastępczej.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

Działanie 3: Lobbowanie za wprowadzeniem do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zapisów dotyczących rodzin zaprzyjaźnionych.

Wskaźnik: Informacje o zasadności wprowadzenia do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zapisów dotyczących rodzin zaprzyjaźnionych, przekazywane do podmiotów mających inicjatywę ustawodawczą.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Cel operacyjny 2: Objęcie wsparciem specjalistycznym wszystkich rodzinnych form pieczy zastępczej (w tym zwłaszcza objęcie w powiatach wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wszystkich rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, przy jednoczesnym przestrzeganiu określonego w ustawie standardu [maksymalnie 30 rodzin lub RDD na 1 koordynatora]).

Działanie 1: Promowanie superwizji pracy osób prowadzących szkolenia i kwalifikację kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej (nacisk na tymczasowość pieczy zastępczej i pomoc/współpracę rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka z rodziną wychowanka).

Wskaźnik: Informacje na temat korzyści wynikających z superwizji pracy osób prowadzących szkolenia i kwalifikację kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej, przekazywane podczas wizyt studyjnych, konferencji, warsztatów/paneli dyskusyjnych oraz w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, wielkopolskie ośrodki adopcyjne.

Działanie 2: Lobbowanie za wprowadzeniem do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej monitoringu szkoleń dla rodzinnych form pieczy zastępczej (nacisk na tymczasowość pieczy zastępczej i pomoc/współpracę rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka z rodziną wychowanka).

Wskaźnik: Informacje o szkodliwych konsekwencjach braku monitoringu szkoleń dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, przekazywane do podmiotów mających inicjatywę ustawodawczą.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

Działanie 3: Promowanie zawodu koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone korzyściom wynikającym z pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

Działanie 4: Promowanie superwizji pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone korzyściom wynikającym z superwizji pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

Działanie 5: Lobbowanie za wprowadzeniem do ogólnopolskich przepisów możliwości dostępu do szybkiej diagnostyki specjalistycznej dla dzieci z pieczy zastępczej oraz kontynuowania specjalistycznej rehabilitacji i leczenia.

Wskaźnik: Informacje o szkodliwych konsekwencjach braku szybkiej diagnostyki specjalistycznej dla dzieci z pieczy zastępczej, przekazywane do podmiotów mających inicjatywę ustawodawczą.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, organizacje pozarządowe.

Działanie 6: Promowanie rozwoju poradnictwa specjalistycznego i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone korzyściom wynikającym z poradnictwa specjalistycznego i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, organizacje pozarządowe.

Działanie 7: Promowanie superwizji dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą.

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone korzyściom wynikającym z superwizji dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, organizacje pozarządowe.

Działanie 8: Promowanie szkoleń dla rodzin zastępczych spokrewnionych (z uwzględnieniem specyfiki ich funkcjonowania).

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone korzyściom wynikającym ze szkoleń dla rodzin zastępczych spokrewnionych (z uwzględnieniem specyfiki ich funkcjonowania). Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, organizacje pozarządowe.

Działanie 9: Promowanie wyróżniających się programów szkoleniowych dla rodzinnych form pieczy zastępczej, dostosowanych do ich potrzeb i oczekiwań.

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone wyróżniającym się programom szkoleniowym dla rodzinnych form pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

Działanie 10: Lobbowanie za wprowadzeniem do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rozszerzenia formuły rodzin pomocowych, tak, aby mogły nimi być także osoby wskazane przez rodziny zastępcze lub osoby prowadzące rodzinne domy dziecka po uzyskaniu kwalifikacji organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Informacje o zasadności rozszerzenia formuły rodzin pomocowych, przekazywane do podmiotów mających inicjatywę ustawodawczą.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

Cel operacyjny 3: Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom i młodzieży o specjalnych potrzebach.

Działanie 1: Promowanie tworzenia w powiatach placówek opiekuńczo-wychowawczych specjalistyczno-terapeutycznych (w tym również poprzez przekształcanie już istniejących placówek).

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone korzyściom wynikającym z funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych specjalistyczno-terapeutycznych. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, samorządy powiatowe, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizacje pozarządowe.

Działanie 2: Utworzenie na terenie województwa regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej.

Wskaźnik: Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna funkcjonująca na terenie Wielkopolski.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, organizacje pozarządowe.

Działanie 3: Utworzenie na terenie województwa interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Wskaźnik: Interwencyjny ośrodek preadopcyjny funkcjonujący na terenie Wielkopolski.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, jednostki służby zdrowia, organizacje pozarządowe.

Działanie 4: Lobbowanie za wprowadzeniem do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej większej elastyczności w zakresie umieszczania w instytucjonalnej pieczy zastępczej, w sytuacjach tego wymagających, dzieci poniżej 7(10) roku życia.

Wskaźnik: Informacje o zasadności zwiększenia możliwości umieszczania w instytucjonalnej pieczy zastępczej, w sytuacjach tego wymagających, dzieci poniżej 7(10) roku życia, przekazywane do podmiotów mających inicjatywę ustawodawczą.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

Działanie 5: Lobbowanie za utworzeniem na terenie Wielkopolski nowego młodzieżowego ośrodka socjoterapii.

Wskaźnik: Informacje o zasadności utworzenia na terenie Wielkopolski nowego młodzieżowego ośrodka socjoterapii, przekazywane do podmiotów mających wpływ na utworzenie takiej placówki.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Wielkopolski Urząd Wojewódzki, Kuratorium Oświaty, samorządy, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Cel operacyjny 4: Poprawa jakości pracy placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Działanie 1: Lobbowanie za wprowadzeniem do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zapisów, zgodnie z którymi niemożliwy byłby dalszy pobyt w placówce opiekuńczo – wychowawczej wychowanków, którzy na mocy postanowienia sądu zostali umieszczeni w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych.

Wskaźnik: Informacje o szkodliwych konsekwencjach pobytu w placówce opiekuńczo – wychowawczej wychowanków, którzy na mocy postanowienia sądu zostali umieszczeni w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, przekazywane do podmiotów mających inicjatywę ustawodawczą.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Działanie 2: Promowanie dobrych rozwiązań w zakresie przekształceń placówek opiekuńczo-wychowawczych (osiągnięcie standardu dotyczącego liczby wychowanków, deinstytucjonalizacja, zmiana typu na specjalistyczno-terapeutyczny).

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone dobrym rozwiązaniom w zakresie przekształceń placówek opiekuńczo-wychowawczych. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Działanie 3: Przeciwdziałanie apriorycznej medialnej krytyce instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Informacje na temat wyróżniających się instytucjonalnych form pieczy zastępczej przekazywane w mediach. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, wyróżniające się instytucjonalne formy pieczy zastępczej.

Działanie 4: Promowanie superwizji pracy pracowników merytorycznych instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone korzyściom wynikającym z superwizji pracy pracowników merytorycznych instytucjonalnych form pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, placówki opiekuńczo-wychowawcze.

<p><u>Cel operacyjny 5:</u> Objęcie wsparciem wolontariuszy rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.</p>
--

Działanie 1: Promowanie wolontariatu wspierającego działania rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej (w tym szkoleń dla wolontariuszy).

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone korzyściom wynikającym z wolontariatu wspierającego działania rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Działanie 2: Przygotowanie kampanii wojewódzkich promujących wolontariat wspierający działania rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Kampanie wojewódzkie promujące wolontariat wspierający działania rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu.

Działanie 3: Doradztwo w zakresie przygotowania kampanii powiatowych promujących wolontariat wspierający działania rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Kampanie powiatowe promujące wolontariat wspierający działania rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Działanie 4: Organizowanie szkoleń dla wolontariuszy wspierających działania rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Szkolenia dla wolontariuszy wspierających działania rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Cel operacyjny 6: Objęcie wsparciem specjalistycznym pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej

Działanie 1: Promowanie rozwoju poradnictwa specjalistycznego i terapii dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone korzyściom wynikającym z poradnictwa specjalistycznego i terapii dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Działanie 2: Promowanie dobrych rozwiązań w zakresie tworzenia mieszkań chronionych dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone dobrym rozwiązaniom w zakresie tworzenia mieszkań chronionych dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Priorytet V

Wysoka jakość usług w wielkopolskich instytucjach i organizacjach realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Cel operacyjny 1: Zwiększenie przychylności władz gminnych, powiatowych oraz wojewódzkich dla rozwiązań wprowadzonych przez ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Działanie 1: Organizowanie dla władz samorządowych wizyt studyjnych w miejscach wyróżniającej się realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Wizyty studyjne dla władz samorządowych. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Działanie 2: Organizowanie dla władz samorządowych konferencji poświęconych realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Konferencje poświęcone realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – prezentacja dobrych praktyk. Liczba osób, która wzięła udział w konferencjach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu.

Cel operacyjny 2: Zwiększenie kompetencji pracowników wielkopolskich instytucji realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Działanie 1: Przekazanie do Ministerstwa Sprawiedliwości informacji o potrzebach szkoleniowych z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej (zagadnienia

pedagogiczne, psychologiczne, organizacyjne i socjalne - ze szczególnym uwzględnieniem tematyki zaburzenia więzi oraz znaczenia współpracy na poziomie lokalnym podmiotów realizujących zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), dla sędziów rodzinnych oraz kuratorów.

Wskaźnik: Informacje o potrzebach szkoleniowych przekazane do Ministerstwa Sprawiedliwości.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu.

Działanie 2: Organizowanie oraz lokalna promocja szkoleń z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej dla sędziów rodzinnych oraz kuratorów.

Wskaźnik: Szkolenia dla sędziów rodzinnych oraz kuratorów z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej (zagadnienia pedagogiczne, psychologiczne, organizacyjne i socjalne – ze szczególnym uwzględnieniem tematyki zaburzenia więzi oraz znaczenia współpracy na poziomie lokalnym podmiotów realizujących zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej). Liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Sąd Okręgowy w Poznaniu, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizacje pozarządowe, Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Poznaniu przy Wielkopolskim Samorządowym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2 w Poznaniu.

Działanie 3: Przekazanie do Ministerstwa Sprawiedliwości informacji o potrzebie praktyk dla studentów prawa w publicznych i niepublicznych podmiotach realizujących zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Informacje o potrzebach dotyczących praktyk dla studentów prawa przekazane do Ministerstwa Sprawiedliwości.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu.

Działanie 4: Przekazanie do Ministerstwa Zdrowia informacji dotyczącej potrzeby opracowania (w porozumieniu z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwem Sprawiedliwości), instrukcji dla pracowników służby zdrowia w zakresie

wynikającym z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz innych aktów prawnych związanych z wsparciem rodziny i pieczą zastępczą.

Wskaźnik: Instrukcja dla pracowników służby zdrowia dotycząca działań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz innych aktów prawnych związanych z wsparciem rodziny i pieczą zastępczą.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Działanie 5: Organizowanie oraz lokalna promocja szkoleń z zakresu problematyki dysfunkcji rodziny oraz konieczności podejmowania wynikających z tego niezbędnych działań (rozpoznawanie czynników ryzyka w rodzinie, rozpoznawanie objawów przemocy w rodzinie, zespół dziecka potrząsanego, FAS, RAD), dla pracowników służby zdrowia.

Wskaźnik: Szkolenia dla pracowników służby zdrowia (lekarze, pielęgniarki, położne). Liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, placówki służby zdrowia, Wielkopolska Izba Pielęgniarek i Położnych, organizacje pozarządowe, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Poznaniu przy Wielkopolskim Samorządowym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2 w Poznaniu.

Działanie 6: Przekazanie do wielkopolskich podmiotów kształcących pracowników służby zdrowia (lekarze, pielęgniarki, położne), informacji o potrzebach związanych z poszerzeniem programów dydaktycznych o zagadnienia z zakresu problematyki dysfunkcji rodziny oraz konieczności podejmowania wynikających z tego niezbędnych działań (rozpoznawanie czynników ryzyka w rodzinie, rozpoznawanie objawów przemocy w rodzinie, zespół dziecka potrząsanego, FAS, RAD).

Wskaźnik: Informacje o potrzebach poszerzenia programów dydaktycznych przekazane do wielkopolskich podmiotów kształcących pracowników służby zdrowia (lekarze, pielęgniarki, położne).

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, podmioty kształcące pracowników służby zdrowia.

Działanie 7: Organizowanie szkoleń dla przedstawicieli wielkopolskich gmin z zakresu opracowywania i realizacji programów wspierania rodziny.

Wskaźnik: Szkolenia dla gmin z zakresu opracowywania i realizacji programów wspierania rodziny. Liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, samorzady gminne.

Działanie 8: Organizowanie szkoleń specjalistycznych z zakresu wspierania rodzin borykających się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi dla pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej.

Wskaźnik: Szkolenia dla pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej. Liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, organizacje pozarządowe zajmujące się wspieraniem rodzin, Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Poznaniu przy Wielkopolskim Samorządowym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2 w Poznaniu.

Działanie 9: Organizowanie szkoleń specjalistycznych dla asystentów rodziny (ze szczególnym uwzględnieniem tematyki: prawo rodzinne, funkcjonowanie systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, rola asystenta rodziny w systemie wspierania rodziny, formy pracy z rodziną, formy pomocy rodzinie, podstawowe umiejętności gospodarcze, komunikacja społeczna/interpersonalna, asystent rodziny jako lider-autorytet, współpraca na poziomie lokalnym podmiotów realizujących zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wypalenie zawodowe).

Wskaźnik: Szkolenia dla asystentów rodziny. Liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Poznaniu przy Wielkopolskim Samorządowym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2 w Poznaniu.

Działanie 10: Uruchomienie w Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Poznaniu kształcenia asystentów rodziny.

Wskaźnik: Kształcenie asystentów rodziny w Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Poznaniu.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Urząd Marszałkowski w Poznaniu, Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Poznaniu przy Wielkopolskim Samorządowym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2 w Poznaniu.

Działanie 11: Organizowanie studiów podyplomowych dla asystentów rodziny.

Wskaźnik: Studia podyplomowe dla asystentów rodziny. Liczba osób, która ukończyła studia podyplomowe.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, wielkopolskie szkoły wyższe.

Działanie 12: Organizowanie szkoleń dla superwizorów asystentów rodziny.

Wskaźnik: Szkolenia dla superwizorów asystentów rodziny. Liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu.

Działanie 13: Organizowanie szkoleń specjalistycznych z zakresu pracy terapeutycznej z rodzinami dotkniętymi kryzysem (w tym z dziećmi, które w nich przebywają lub zostały już umieszczone w pieczy zastępczej), dla pracowników publicznych i niepublicznych podmiotów realizujących zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Szkolenia dla pracowników publicznych i niepublicznych podmiotów realizujących zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Poznaniu przy Wielkopolskim Samorządowym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2 w Poznaniu, ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo – wychowawcze, organizacje pozarządowe.

Działanie 14: Organizowanie szkoleń dla przedstawicieli wielkopolskich powiatów z zakresu opracowywania i realizacji programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Szkolenia dla powiatów z zakresu opracowywania i realizacji programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, samorzady powiatowe.

Działanie 15: Organizowanie szkoleń specjalistycznych dla osób prowadzących szkolenia i kwalifikację kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Szkolenia dla osób prowadzących szkolenia i kwalifikację kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Poznaniu przy Wielkopolskim Samorządowym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2 w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, Wielkopolski Ośrodek Adopcyjny.

Działanie 16: Organizowanie szkoleń specjalistycznych dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (ze szczególnym uwzględnieniem tematyki: prawo rodzinne, funkcjonowanie systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, rola koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w systemie wspierania rodziny i pieczy zastępczej, standaryzacja i prowadzenie dokumentacji, współpraca asystent-koordynator,

współpraca na poziomie lokalnym podmiotów realizujących zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wypalenie zawodowe).

Wskaźnik: Szkolenia dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Poznaniu przy Wielkopolskim Samorządowym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2 w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, Wielkopolski Ośrodek Adopcyjny.

Działanie 17: Organizowanie studiów podyplomowych dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Studia podyplomowe dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Liczba osób, która ukończyła studia podyplomowe.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, wielkopolskie szkoły wyższe.

Działanie 18: Organizowanie szkoleń dla superwizorów koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Szkolenia dla superwizorów koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

Działanie 19: Organizowanie szkoleń specjalistycznych dla pracowników instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Szkolenia dla pracowników instytucjonalnych form pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Poznaniu przy Wielkopolskim Samorządowym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2 w Poznaniu, placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Działanie 20: Organizowanie szkoleń dla superwizorów pracowników instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Szkolenia dla superwizorów pracowników instytucjonalnych form pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, placówki opiekuńczo-wychowawcze, powiatowe centra pomocy rodzinie.

Działanie 21: Organizowanie szkoleń specjalistycznych dla pracowników ośrodków adopcyjnych.

Wskaźnik: Szkolenia dla pracowników ośrodków adopcyjnych. Liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, wielkopolskie ośrodki adopcyjne.

Działanie 22: Organizowanie szkoleń dla superwizorów pracowników ośrodków adopcyjnych.

Wskaźnik: Szkolenia dla superwizorów pracowników ośrodków adopcyjnych. Liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, wielkopolskie ośrodki adopcyjne.

Działanie 23: Organizowanie szkoleń specjalistycznych z zakresu działań interwencyjnych z udziałem dzieci dla Policji, pracowników oświaty, pracowników służby zdrowia oraz pracowników systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Szkolenia dla Policji, pracowników oświaty, pracowników służby zdrowia oraz pracowników systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Poznaniu przy Wielkopolskim Samorządowym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2 w Poznaniu, organizacje pozarządowe, Policja, Kuratorium Oświaty, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, publiczne

i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Działanie 24: Organizowanie doradztwa prawnego dla pracowników instytucji systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Doradztwo prawne dla pracowników instytucji systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizacje pozarządowe.

Działanie 25: Promowanie dobrych rozwiązań w zakresie tworzenia przez samorządy lokalnych koalicji skupiających przedstawicieli instytucji zaangażowanych we wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej w celu wypracowania modelu współpracy na poziomie lokalnym gminnym/powiatowym.

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone dobrym rozwiązaniom z zakresu tworzenia przez samorządy lokalnych koalicji skupiających przedstawicieli instytucji zaangażowanych we wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, samorządy, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Działanie 26: Promowanie dobrych rozwiązań stałej współpracy instytucji wspierania rodziny i pieczy zastępczej z sądami rodzinnymi.

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone dobrym rozwiązaniom z zakresu stałej współpracy instytucji wspierania rodziny i pieczy zastępczej z sądami rodzinnymi. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, samorządy, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Sąd Okręgowy w Poznaniu, sądy rejonowe, organizacje pozarządowe.

Działanie 27: Organizowanie warsztatów z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej dla mediów oraz pracowników oświaty.

Wskaźnik: Warsztaty dla mediów i pracowników oświaty. Liczba osób, która wzięła udział w warsztatach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizacje pozarządowe.

Działanie 28: Utworzenie wielkopolskiej platformy wymiany informacji na temat podmiotów prowadzących szkolenia z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Funkcjonujący system informatyczny wymiany informacji na temat podmiotów prowadzących szkolenia z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

<p><u>Cel operacyjny 3:</u> Upowszechnienie na terenie Wielkopolski dobrych rozwiązań z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.</p>
--

Działanie 1: Promowanie wyróżniających się gminnych programów wspierania rodziny.

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone wyróżniającym się gminnym programom wspierania rodziny. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, samorzady gminne, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Działanie 2: Promowanie wyróżniających się powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone wyróżniającym się powiatowym programom dotyczącym rozwoju pieczy zastępczej. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, samorzady powiatowe, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Działanie 3: Wypracowanie procedur umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej w sytuacjach interwencyjnych (ze szczególnym uwzględnieniem przewozu dziecka).

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone dobrze funkcjonującym procedurom umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej w sytuacjach interwencyjnych. Liczba osób, która wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych. Liczba informacji w mediach. Informator zawierający procedurę umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej w sytuacjach interwencyjnych.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Poznaniu przy Wielkopolskim Samorządowym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2 w Poznaniu, organizacje pozarządowe, Policja, Kuratorium Oświaty, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, publiczne i niepubliczne podmioty realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Działanie 4: Utworzenie wielkopolskiej platformy wymiany doświadczeń z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Wskaźnik: Funkcjonujący system informatyczny wymiany informacji (praktyk i rozwiązań) dotyczących wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Wielkopolski Urząd Wojewódzki, wielkopolskie samorządy, przedstawiciele instytucji związanych z funkcjonowaniem na terenie województwa systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.

Priorytet VI

Zapewnienie rodzin adopcyjnych dzieciom zakwalifikowanym do przysposobienia.

Cel operacyjny: Racjonalizacja przebiegu procesu adopcyjnego.

Działanie 1: Lobbowanie za zmianą przepisów utrudniających procedurę adopcyjną (w tym skrócenie procesu adopcyjnego poprzez ułatwienie dostępu ośrodkom adopcyjnym do wszelkich informacji potrzebnych do przeprowadzenia procedury przysposobienia dziecka).

Wskaźnik: Informacje o szkodliwych konsekwencjach przepisów utrudniających procedurę adopcyjną, przekazywane do podmiotów mających inicjatywę ustawodawczą.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, wielkopolskie ośrodki adopcyjne.

Działanie 2: Lobbowanie za zmianą przepisów uwzględniającą możliwość wypowiedzenia się dzieci w kwestii własnego przysposobienia, w sytuacjach kiedy z racji rozeznania swej sytuacji mają do tego prawo.

Wskaźnik: Informacje o szkodliwych konsekwencjach braku możliwości wypowiedzenia się dzieci w kwestii własnego przysposobienia, w sytuacjach kiedy, z racji rozeznania swej

sytuacji, mają do tego prawo, przekazywane do podmiotów mających inicjatywę ustawodawczą.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, wielkopolskie ośrodki adopcyjne.

Działanie 3: Lobbowanie za zmianą wyznaczonych w ustawie niemożliwych do zrealizowania terminów w ramach procedury adopcyjnej.

Wskaźnik: Informacje o szkodliwych konsekwencjach wyznaczonych w ustawie terminów z punktu widzenia dobra dzieci, które mają ewentualnie być adoptowane, przekazywane do podmiotów mających inicjatywę ustawodawczą.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, wielkopolskie ośrodki adopcyjne.

Działanie 4: Organizacja superwizji pracy osób prowadzących szkolenia i kwalifikację kandydatów na rodziny adopcyjne.

Wskaźnik: Superwizja pracy osób prowadzących szkolenia i kwalifikację kandydatów na rodziny adopcyjne. Liczba osób, która skorzystała z superwizji.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, wielkopolskie ośrodki adopcyjne.

Działanie 5: Lobbowanie za wprowadzeniem do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej monitoringu szkoleń dla rodzin adopcyjnych.

Wskaźnik: Informacje o szkodliwych konsekwencjach braku monitoringu szkoleń dla rodzin adopcyjnych, przekazywane do podmiotów mających inicjatywę ustawodawczą.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, wielkopolskie ośrodki adopcyjne.

Działanie 6: Przeciwdziałanie quasi-adopcjom.

Wskaźnik: Wizyty studyjne, konferencje, warsztaty/panele dyskusyjne oraz informacje w mediach poświęcone szkodliwym konsekwencjom quasi-adopcji. Liczba osób, która

wzięła udział w wizytach studyjnych, konferencjach, warsztatach/panelach dyskusyjnych.
Liczba informacji w mediach.

Realizatorzy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, wielkopolskie ośrodki adopcyjne, powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

IV. Ramy czasowe i finansowanie Wielkopolskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 roku

Ważnym elementem każdego programu strategicznego jest ujęcie poszczególnych jego zadań w ramy czasowe i finansowe, umożliwiające umocowanie zapisów programu w kontekście realizowanej przez samorząd województwa, długofalowej polityki społecznej.

Wielkopolski Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 roku jest programem średniookresowym, obejmującym siedmioletnią perspektywę czasową i uwzględniającym finansowanie z następujących źródeł:

- środki z budżetu państwa za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny (zgodnie z art. 197 ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej, przy czym wysokość dotacji nie może przekroczyć 50% wydatków przeznaczonych na realizację zadania. Jeżeli środki przeznaczone na dotację pochodzą z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, wysokość dotacji nie może przekroczyć 70% wydatków przeznaczonych na realizację zadania.);
- środki własne Samorządu Województwa Wielkopolskiego;

- środki Unii Europejskiej;
- inne źródła zewnętrzne.

System finansowania zadań Programu, przyjęty przez powołany do tego zespół roboczy uwzględniac będzie coroczne określanie wydatków na realizację poszczególnych zadań w oparciu o środki finansowe będące w dyspozycji kluczowych realizatorów wskazanych w rozdziale III w danym roku budżetowym.

Jednocześnie do zespołu roboczego należeć będzie określenie najważniejszych zadań z obszaru problematyki wspierania rodziny i pieczy zastępczej, przewidzianych do realizacji w danym roku kalendarzowym. Przyjmuje się, że katalog działań i określających je wskaźników jest otwarty - na każdym etapie realizacji Programu możliwe jest ich modyfikowanie lub/i proponowanie nowych.

V. Monitoring realizacji Programu

Realizacja Wielkopolskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 roku będzie monitorowana w ramach corocznej analizy sprawozdań i raportów przedstawianych przez instytucje i organizacje, realizujące zadania z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej w Województwie Wielkopolskim.

Analizie zostanie poddana zgodność realizacji zadań z przyjętymi priorytetowymi kierunkami wielkopolskiej polityki społecznej w obszarze wspierania rodziny i pieczy zastępczej w oparciu o przyjęte w Programie wskaźniki, zgodnie z planem działań uzgodnionym przez zespół roboczy na początku danego roku.

Wnioski z monitoringu realizacji Wielkopolskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 roku będą podstawą do modyfikowania kierunków działań bądź definiowania nowych.

Formularz konsultacji priorytetów, celów i zadań objętych *Wielkopolskim* Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 roku

Szanowni Państwo,

poniższy formularz został stworzony z myślą o jednym z ważniejszych narzędzi upowszechniania idei społeczeństwa obywatelskiego i zaangażowanego - konsultacjach społecznych. Przedstawione do konsultacji zapisy powstały we współpracy z przedstawicielami instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.

Na Państwa uwagi, opinie **czekamy do 30 września 2013 roku**. Prosimy o wysyłanie ich elektronicznie według poniższego formularza z zaznaczeniem jakiego obszaru dotyczy zmiana wraz z jej uzasadnieniem na adres e-mail:

aleksandra.krawczyk@rops.poznan.pl / barbara.grenda@rops.poznan.pl

Szczegółowych informacji nt. prac nad Programem udzielają pracownicy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu p. Aleksandra Krawczyk (61-8567-326) oraz p. Barbara Grenda (67-2153-010).

Nazwa podmiotu zgłaszającego propozycje	Adres	Nr telefonu	E-mail	Imię i nazwisko osoby do kontaktu

I.p.	Nazwa Priorytetu	Nazwa celu operacyjnego	Nazwa działania	Treść zmiany	Uzasadnienie zmiany
1.					
2.					
...					

Uwagi do Programu po konsultacjach

Konsultacje zapisów Programu odbyły się w dniach 2 września - 10 października 2013 roku.

Poniższe zestawienie zawiera zgłoszone uwagi:

Nazwa podmiotu zgłaszającego propozycje	Nazwa Priorytetu	Nazwa celu operacyjnego	Nazwa działania	Treść zmiany	Wyjaśnienie- zakres uwzględnienia uwag
Oddział Wielkopolski Stowarzyszenia Zastępczego Rodzicielstwa	Priorytet IV „Wielkopolski system pieczy zastępczej adekwatny do występujących w regionie potrzeb”.	1.Objęcie wsparciem specjalistycznym wszystkich rodzinnych form pieczy zastępczej (w tym zwłaszcza objęcie w powiatach wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wszystkich rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, przy jednoczesnym przestrzeganiu określonego w ustawie standardu [maksymalnie 30 rodzin lub RDD na 1 koordynatora]).	1.Promowanie superwizji pracy osób prowadzących szkolenia i kwalifikację kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej (nacisk na tymczasowość pieczy zastępczej i pomoc/współpracę rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka z rodziną wychowanka). 2. Lobbowanie za wprowadzeniem do ogólnopolskich przepisów możliwości dostępu do szybkiej diagnostyki specjalistycznej dla dzieci z pieczy zastępczej. 3.Promowanie wyróżniających się programów szkoleniowych dla rodzinnych form pieczy zastępczej	1. Propozycja zmiany dotyczyła zmiany z: „nacisku na tymczasowość pieczy zastępczej” na „nacisk na wsparcie dla rodziców”; 2. Propozycja dotyczyła wzbogacenia nazwy działania o słowa „oraz kontynuowaniem specjalistycznej rehabilitacji i leczenia”; 3. Propozycja zmiany dotyczyła wzbogacenia nazwy działania o słowa: „dostosowanych do potrzeb rodzin zastępczych na danym etapie ich pracy”	1.Zdecydowano o odrzuceniu zaproponowanej zmiany z uwagi na to, że samo prowadzenie superwizji jest docelowym wymiarem wsparcia kierowanym do rodziców zastępczych 2.Zdecydowano o przyjęciu zmiany- ostateczna nazwa działania brzmi: „Lobbowanie za wprowadzeniem do ogólnopolskich przepisów możliwości dostępu do szybkiej diagnostyki specjalistycznej dla dzieci z pieczy zastępczej oraz kontynuowaniem specjalistycznej rehabilitacji i leczenia”. 3. Zdecydowano o zaakceptowaniu propozycji zmiany i sformułować działanie w następujący sposób: „Promowanie wyróżniających się programów szkoleniowych dla rodzinnych form pieczy zastępczej, dostosowanych do ich potrzeb i oczekiwań”
	Priorytet V Wysoka jakość usług w wielkopolskich instytucjach i organizacjach realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.	Zwiększenie kompetencji pracowników wielkopolskich instytucji realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej	Organizowanie warsztatów z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej dla wielkopolskich dziennikarzy.	Propozycja zmiany uwzględnia dodanie do tytułu działania adresatów: „nauczycieli, dyrektorów szkół i przedszkoli”	Postanowiono o zaakceptowaniu zmiany. Ostateczna nazwa zadania brzmi: „Organizowanie warsztatów z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej dla mediów oraz pracowników oświaty”.
	Priorytet VI Zapewnienie rodzin adopcyjnych dzieciom zakwalifikowanym do przysposobienia	Racjonalizacja przebiegu procesu adopcyjnego	1.Lobbowanie za zmianą przepisów utrudniających procedurę adopcyjną (w tym skrócenie procesu adopcyjnego poprzez ułatwienie dostępu ośrodkom adopcyjnym do wszelkich informacji	1.Propozycja zmiany dotyczyła ograniczenia rozmów z dzieckiem do rozmów prowadzonych przez Centrum Wspierania Rodzin 2. Propozycja zmiany dotyczyła wykonywania	1.Zdecydowano o odrzuceniu propozycji – propozycja nie jest zasadna, bo ta kwestia wynika z podziału kompetencji między CWR a MOPR 2. Zdecydowano o odrzuceniu propozycji z uwagi na to, że z założenia superwizja prowadzona będzie osoby merytorycznie

			potrzebnych do przeprowadzenia procedury przysposobienia dziecka). 2. Organizacja superwizji pracy osób prowadzących szkolenia i kwalifikację kandydatów na rodziny adopcyjne.	superwizji ośrodków adopcyjnych przez ośrodki adopcyjne	do niej przygotowane.
Dom Dziecka w Kórniku-Bninie	Priorytet III Wielkopolski system wspierania rodziny adekwatny do występujących w regionie potrzeb	Zaproponowano nowy cel: „Objęcie wsparciem specjalistycznym - medycznym rodzin z dziećmi z traumą”	Zaproponowano nowe działania: 1. „Szerzenie wśród lekarzy, pediatrów, neurologów i psychiatrów znaczenia wiedzy z zakresu neurofizjologii funkcjonowania dziecka z traumą 2. „Wykorzystywanie tej wiedzy w diagnostyce, leczeniu i terapii dziecka dotkniętego traumą”		Zdecydowano o akceptacji proponowanego celu oraz zadań. Ostateczny kształt zadania przypisanego do celu brzmi: „Szerzenie wśród lekarzy, pediatrów, neurologów i psychiatrów znaczenia wiedzy z zakresu neurofizjologii funkcjonowania dziecka z traumą oraz lobbowanie na rzecz wykorzystywanie tej wiedzy w diagnostyce, leczeniu i terapii dziecka dotkniętego traumą”